27441

ప్రత్యూష పవనాలు

ఎమెస్కో

27441

20-4-1996
M.S. CO

ప్రత్యూషపవనాలు

(వివిధ వ్యాసాల ఆంధ్రానువాదం)

★

కొడాలి వీరభద్రరావు

గుంటూరు, మార్చి, 2014

ఎమెస్కో

PRATYUSHA PAVANALU
-A Collection of essays in translation

First edition March 1996 27441

Cover design:
CHIDAMBARAM

Printers:
Panduranga Offset Printers, Vijayawada - 2

Publishers:
M. Seshachalam & Co.
Eluru road
Vijayawada.

Distributors:
Andhra Pradesh Book Distributors
Eluru road
Vijayawada.

808.84

అభివందనం

అసిసీకి చెందిన ఉత్తమ సాధుపురుషుడు సెయింట్ ఫ్రాన్సిస్ గురించి రాస్తూ జి.కె. చెస్టర్టన్ ఒక విలువయిన మాటన్నాడు. జీవితానందం అనేది కొందరికి విశ్వాసకారణం కాగా మరికొందరికి విశ్వాసఫలితం అని. కాగా నిజానికి ప్రపంచమంతటా అన్ని కాలాల్లో జీవించిన ఉత్తమోత్తమ సాధుపురుషులందరి విషయంలో జీవితానందం విశ్వాసకారణం విశ్వాసఫలితం కూడా. ఆవిశ్వాసం ఒక పరిపూర్ణ దైవ భావన పట్ల కావచ్చు ఒక గ్రంథం, ఒక సేతువు, ఒక చలన సూత్రం, ఒక నిశ్చల సంకేతం, సత్యం, శివం, సుందరం ఏదయినా కావొచ్చు

కాగా దృఢమయిన విశ్వాసంతో ప్రభాత భానులవలె వికసించిన అటువంటి మహనీయుల రచనలు చదువుతుంటే మనకు నిశాంత వేళ పుణ్యనదుల మించి వీచే ప్రత్యూష పవనాల స్పర్శానుభవం కలుగుతుంది. కాగా ఈ స్పర్శ దేహానికి కాదు, ఆత్మకి. ఇది ఒక సంతోషదర్శనం, దివ్యజీవనంలోకి పునరుజ్జీవనం. ఇందులోని ఒక రచయిత రాసినట్లుగా, ఈ రచనలు చదవడం, ప్రతి దినం మనల్ని మనం renew చేసుకోవడం, జీవిత పరమార్థానికి అర్హుల్ని చేసుకోవడం.

ఆ నమ్మకంతోనే ఆ సాధుపురుషులందరికీ అభివందనం ఘటిస్తూ ఈ ప్రత్యూషానికి ఇట్లా బంగరు వాకిలి తెరుస్తున్నాం

ఫాల్గుణ శుద్ధ ఏకాదశి,
హైదరాబాద్

-చినవీరభద్రుడు

ప్రత్యూష పవనాలు

(వివిధ వ్యాసాల ఆంధ్రానువాదం)

అనుక్రమణిక

మృత్యుంజయుడు	-	ప్లేటో
వివేకం కన్న మించింది లేదు	-	మార్కస్ అరీలియస్
ఆరోగ్యవంతమైన ఎరుక	-	స్పినోజా
సంతోష దర్శనం	-	టాల్‌స్టాయి
ఆదిత్య హృదయం	-	థోరో
నీ స్నేహితుని ఆర్ద్ర హృదయం	-	నీషే
విజ్ఞానమూ వివేకం	-	బెర్ట్రాండ్ రస్సెల్
సంఘమూ వ్యక్తిత్వమూ	-	ఆల్బర్ట్ ఐన్‌స్టెయిన్
భగవంతుడంటే	-	మహాత్మాగాంధీ
పరిపూర్ణ మానవత్వం	-	బాలగంగాధర తిలక్
మానవుని మతం	-	రవీంద్రనాథ్ టాగూర్
దివ్యత్వంలోనికి పునరుజ్జీవనం	-	సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్
ప్రజ్ఞాన్విత ధర్మం	-	అంబేద్కర్

మృత్యుంజయుడు

ప్లేటో

' ధైర్యం వహించండి మిత్రులారా, మరణించబోతున్నది నా దేహం మాత్రమే ' ఈ మాటలంటూ ఆయన లేచి క్రీటోతో కలిసి స్నానశాలలో అడుగుపెట్టాడు. మమ్మల్ని వేచి ఉండమన్నాడు. మేం అట్లానే వేచి ఉన్నాం. మా గొప్ప విషాదం గురించి మాట్లాడుకొంటో, ఆలోచిస్తో.......మేం కోల్పోబోతున్న ఆ మహనీయుడు మా తండ్రి వంటివాడే, ఇక తక్కిన జీవితమంతా మేం అనాధల వలే బతకాలి.. ఆయన లోపల స్నానం చేనస్తుండగానే చాలా నమయం గడిచిపోయింది. సూర్యాస్తమయం కావొచ్చింది.......... బయటకు వచ్చిన తరువాత తిరిగి మాతో చాలాసేపు కూర్చున్నాడు.........కానీ ఏమంత మాట్లాడలేదు. కొద్దిసేపట్లోనే జైలరు వచ్చి ఆయన దగ్గర నుంచొని ఇలా అన్నాడు, " సోక్రటీస్ ! ఇక్కడికి వచ్చిన మనుష్యులందరిలో చాలా గొప్పవాడివి, సజ్జనుడివి నువ్వేనని నాకు తెలుసు. పై అధికారులు చెప్పిన విధంగా నేను ఇట్లానే విషాన్ని అందించేటప్పుడు తక్కిన మనుష్యులు ఏ విధంగా ఉద్రేకపడి నాపైన ఆగ్రహం చూపిస్తుంటారో, అటువంటి ఆగ్రహాన్ని నీ విషయంలో నేను ఊహించలేను. నాకు నమ్మకమే, నువ్వు నాపైన

ఆగ్రహించవని. ఏమంటే ఈ అపరాధానికి కారణం నేను కాదు. తక్కిన వాళ్ళే. మరింక వీడ్కోలు. జరగవలసిన దాన్ని భరించడానికి సిద్ధపడు. నా కర్తవ్యం నీకు తెలుసు". ఇట్లా అంటూనే ఉప్పొంగుతున్న కన్నీళ్ళతో అతను వెనక్కి తిరిగి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

అతన్ని చూస్తూ సోక్రటీసు అన్నాడు. " నీ అభిమానానికి నా ధన్యవాదాలు. నువ్వు ఎట్లా చెప్తే ఆ ప్రకారమే చేస్తాను." అప్పుడు మా వైపు తిరిగి మాతో అన్నాడు. "ఎంత చక్కటి మనిషి ఇతను! నేను జైల్లో ఉన్నంత కాలమూ నన్ను చూడ్డానికి వస్తూనే ఉన్నాడు..........ఇప్పుడు చూడండి. నా కోసం ఎంత అభిమానంతో దుఃఖ పడుతున్నాడో! కానీ ఆయన చెప్పినట్లే చేయాలి మనం. క్రీటో! ఆ గిన్నె తీసుకుని రా! ఒకవేళ విషం తయారయి ఉంటే, లేకపోతే కొద్దిగా విషం తయారు చెయ్యమని జైలు సేవకుడికి చెప్పండి."

"ఇంకా సూర్యుడు అస్తమించనే లేదే !' క్రీటో అన్నాడు. "తొందర పడవద్దు, ఇంకా సమయం ఉంది. పూర్వం మనుష్యులు విషం తాగేటప్పుడు చాలా ఆలస్యం చేసేవాళ్ళు. విషపానానికి ముందు తినే వాళ్ళు, తాగేవాళ్ళు, సకలభోగాలూ అనుభవించేవాళ్ళు తెలుసునా !"

"నిజమే క్రీటో" సోక్రటీసు అన్నాడు. 'నీవు ఎవరి గురించి చెప్తున్నావో వాళ్ళు, అల్లా చెయ్యడం సమంజసమే. ఏమంటే ఆ కొద్ది ఆలస్యంలోనే వాళ్ళేదో పొందినట్టు వాళ్ళకి సంతృప్తి. కానీ నేను కూడా అట్లా చెయ్యడం సమంజసం కాదు. ఏమంటే ఈ విషం తాగడం కొద్దిగా ఆలస్యం చేసినంత మాత్రాన నేను కొత్తగా పొందేది ఏమి ఉందనుకోను. ఇప్పటికే ముగిసిపోయిన ఒక జీవితాన్ని కొనసాగించే ప్రయత్నమే అవుతుంది. అట్లాంటి ఊహకి నాపట్ల నాకే నవ్వొస్తుంది. దయచేసి నేను చెప్పినట్టు చెయ్యి. ఇనాకు అడ్డుపడవద్దు."

ఆయన అట్లా చెప్పగానే క్రీటో జైలు సేవకుడికి ఆజ్ఞ ఇచ్చాడు. అతను లోపలికి వెళ్ళి కొంతసేపు లోపలనే ఉండి విషపాత్రతోను, జైలరుతోను తిరిగి వచ్చాడు. ఆ సేవకుడితో సోక్రటీస్ అన్నాడు "మిత్రుడా! నీకు ఇట్లాంటి వాటిల్లో బాగా అనుభవం ఉంటుంది కదా! నేను ఇప్పుడు ఏంచెయ్యాలో నాకు కొద్దిగా సూచనలు ఇవ్వు."

దానికి అతడు అన్నాడు కదా "మీరు చెయ్యవలసినదల్లా మీకాళ్లు బరువెక్కినదాకా పచార్లు చేయడం. అప్పుడు విశ్రమించడం. అప్పుడు విషం పనిచేయడం మొదలవుతుంది." అతను ఆ విషపాత్రను సోక్రటీసుకు అందించాడు. సోక్రటీసు ఏవిధమైన భయంగాని, ముఖంలో లేదా ఆకృతిలో ఏ చిన్న మార్పుగాని లేకుండా ఎంతో గంభీరంగా, సునాయాసంగా ఆ గిన్నె అందుకుంటూ ఆ సేవకుడిని చూస్తూ అన్నాడు "నేను ఇప్పుడు ఎవరైనా దేవతలను ప్రార్థించుకోవచ్చునా?"

"సోక్రటీస్ ! నేను చెయ్యగలిగినదల్లా విషం సిద్ధం చెయ్యడమే.' ' అన్నాడు అతను.

"నేను అర్థం చేసుకోగలను" సోక్రటీసు అన్నాడు. "ఈ నా యాత్ర చరమాంకంలో దేవతలను ప్రార్థించనివ్వండి. దైవం నా ఈ ప్రార్థనని ఆలకించుగాక."

అప్పుడాయన ఆ గిన్నెను పెదవుల దగ్గరకు చేర్చుకుని సంతోషంతో, సంసిద్ధతతో ఆ విషాన్ని పూర్తిగా తాగేసాడు.

ఇంతదాకా మాలో చాలా మందిమి మా దుఃఖాన్ని అణుచుకోగలిగాం. కాని ఇప్పుడాయన విషం తాగడం చూడగానే చివరి గుక్క కూడా పూర్తి అవడం చూడగానే ఇంకెంత మాత్రం మమ్మల్ని

మేం ఆపుకోలేకపోయాం. నేను ఎంత ప్రయత్నించినా ఆగకుండా కన్నీళ్ళు ప్రవహిస్తూనే ఉన్నాయి. నేను రోదిస్తూ ఉండినది ఆయన కోసం కాదు. అటువంటి మహనీయ సహచరుణ్ణి కోల్పోతున్న నా మహాదురదృష్టం గురించిన ఆలోచన వల్లనే. ఆ బాధ పడుతున్న వాళ్ళలో మొదటి వాణ్ణి నేనే కాదు. క్రీటో అయితే తన కన్నీళ్ళు తను ఆపుకోలేక లేచి బయటికి వెళ్ళిపోయాడు. అతని వెనకాలే నేనూ.

సరిగ్గా అప్పుడే అప్పటి దాకా ఏడుస్తూనే ఉన్న 'అపోల్లోడోరస్' దుఃఖంలో గావు కేక పెట్టాడు. ఆ దుఃఖంలో నిబ్బరంగా ఉన్నది సోక్రటీసు ఒక్కడే. ఆయన తన ప్రశాంత వదనంతో 'ఎందుకీ రోదనం' అని 'నేను స్త్రీలందరిని ఇక్కడ ఉండకుండా పంపించివేసింది ఇట్లా రోదిస్తారనే. మనిషి మరణించేటప్పుడు ప్రశాంతంగా ఉండాలని పెద్దలు చెప్పగా విన్నాను. శాంతంగా ఉండండి. కొద్దిగా ఓపిక పట్టండి.' అన్నాడు.

ఆ మాటలు విని మేము సిగ్గుపడ్డాము. మా కన్నీళ్లను ఆపుకున్నాము. అప్పుడు ఆయన కొద్దిసేపు పచార్లు చేసాడు. తన కాళ్లల్లో ఓపిక తగ్గుతోందని చెప్పి పక్క మీద వెల్లకిలా పడుకున్నాడు, ఇంతకు ముందు సూచించినట్టే. ఆయనకు విషాన్ని ఇచ్చిన మనిషి ఆయన పాదాలను, కాళ్లను అప్పుడప్పుడు చూస్తూనే ఉన్నాడు. కొద్ది సేపు తర్వాత ఆయన పాదాన్ని గట్టిగా నొక్కి నొప్పి తెలుస్తోందా ? అన్నాడు. లేదన్నాడు ఆయన. ఇంక అప్పుడు ఆయన కాళ్లని నెమ్మదిగా పై పైకి నొక్కి చూస్తూ ఆయన దేహం నెమ్మదిగా కొయ్యబారుతోందని చూపించాడు మాకు. ఆ విషయం అర్థం కావడంతో సోక్రటీసు అన్నాడు. 'ఈ విషం హృదయానికి

చేరడంతో అంతా ఆఖరవుతుంది. విషం కటి ప్రదేశం దాకా చేరి శరీరం కొయ్యబారుతూ ఉండగా తన దుప్పటి తొలగించుకుని ఆయన తన చిట్ట చివరి మాటలను పలికాడు. "క్రీటో. దేవతలకు నేనొక్క కోడిపుంజు బాకీ పడ్డాను. నా ఋణం తీర్చిపెట్టగలవా ?"

"నీ మొక్కు తప్పకుండా చెల్లిస్తాను. ఇంకా ఏమయినా ఉందా ?" అనడిగాడు క్రీటో.

ఈ ప్రశ్నకి అక్కడ నుంచి సమాధానమేమీ లేదు. ఒకటి రెండు క్షణాల పాటు ఏదో కొద్దిగా కదలిక తోచింది. జైలు సేవకుడు ఆయన దుప్పటి పూర్తిగా తొలగించాడు. ఆ కళ్ళు నిశ్చలంగా ఉన్నాయి. క్రీటో ఆ కళ్లని, నోటిని నెమ్మదిగా మూసేసాడు.

నా మాన్యుడయిన మిత్రుడి జీవిత చరమాంకం ఆ విధంగా ముగిసింది. నేనీ ప్రపంచంలో ఎరిగి ఉన్న మానవులందరిలో ఆయన నిస్సందేహంగా వివేకవంతుడు, న్యాయవంతుడు, ఉత్తమోత్తముడు.

వివేకం కన్న మించింది లేదు

మార్కస్ ఆరీలియస్

ప్రతి ఒక్కపనీ నువ్వు సత్ప్రవర్తనా నియమాలకు అనుగుణంగా చెయ్యలేక పోయినప్పుడు నిస్పృహ పడవద్దు. నిరాశపడవద్దు. అసంతృప్తి చెందవద్దు. అట్లా నువ్వు చెయ్యలేక విఫలమయినప్పుడు, మళ్ళా వెనక నుంచి మొదలుపెట్టు. నువ్వు పాటించగలిగిన దాన్లో అధికాంశం మనుష్య స్వభావానికి అనుగుణంగా ఒదిగినట్లయితే నిజంగా సంతోషించు, మళ్ళా మొదలు పెట్టినందుకు ఆనందించు. నీతి శాస్త్రాన్ని నువ్వెప్పుడూ నీ యజమానిగా భావించకు. అప్పుడే నువ్వు వివేకాన్ని అనుసరించగలుగుతావు. దాన్లో నమ్మకం పెట్టుకోగలుగుతావు. నీతి శాస్త్రం కోరేది, నీ స్వభావరీత్యా నువ్వు కోరుకునేది కూడా ఒకటేనని గుర్తు పెట్టుకో. కాగా నీలో స్వభావానికి విరుద్ధమైనది ఇంకేదో ఉండి ఉంటుంది. దాన్ని వెతికి పట్టుకుని ప్రశ్నించుకో. నేను పాటించాలనుకున్న ఈ నియమం కన్నా అధికమయింది ఏముంది దీనిలో అని. బాగా తరచి చూడు. వ్యామోహాల రూపంలో తాత్కాలికానందాల రూపంలో మనని మోసగించి పోతున్నది ఇదే కదూ? చూడు. దీనికన్నా ఔదార్యం, స్వేచ్ఛ నిరాడంబరత్వం, సమభావం, దయ సౌహార్ద్రం ఇవి అధికమయినవి కావూ ? వివేకం కన్నా నిజంగా అభిలషించగలిగింది ఏమన్నా వుందేమో

చూడు. అవగాహనపైనా, జ్ఞానం పైనా ఆధారపడి అన్నిటికీ సుఖాన్నీ, సంతోషాన్ని, ఇచ్చే మంచి తోవ కోసం నువ్వు వెతుక్కున్నప్పుడు వివేకం కన్నా మించింది ఏమన్నా వుందా లోకంలో ? ప్రతి ఒక్క సందర్భంలోనూ నిన్ను నువ్వు ప్రశ్నించుకో - నాలో ఉన్న ఈ ఆత్మ ఎవరిది ? పసిదానిదా? యువకునిదా? అబలదా? నియంతదా? గోవుదా? మృగానిదా? ఈ క్షణాన నా జీవితాన్ని నిర్ణయించే ప్రధాన సూత్రం ఏది? - దాన్ని కనిపెట్టి అనుకరించడమే నీ కర్తవ్యం.

ఆరోగ్యవంతమైన ఎరుక

స్పినోజా

గర్వమనేది మనిషికి తనపట్ల తనకుండే దురభిమానం నుండి పుట్టే అనారోగ్యకరమయిన సంతోషం. అందుకనే గర్విష్టి తనని యధార్థంగా చూడగలిగిన సజ్జనుల్ని ఒదిలిపెట్టి తన మీద బతికే పరాన్నభుక్కుల్నీ, వందిమాగధుల్నీ దగ్గరకు చేరదీస్తాడు.

ఒక మనిషి ఎదుటివాళ్ళ గురించి ఉన్నదానికన్నా తక్కువగా ఆలోచిస్తే కూడా అతన్ని మనం గర్విష్టి అనవచ్చు. కాబట్టి గర్వమంటే మనం ఎదుటివాళ్లకన్నా అధికులమనే అసత్య భావన లోంచి పుట్టే నీచమయిన ఆనందం అనుకోవచ్చు. కాగా నిరాశనేది ఇందుకు విరుద్ధంగా ఎదుటి వాళ్ళకన్నా మనం తక్కువ అనుకునే అసత్యపు భావనలోంచి పుట్టే బాధ అనుకోవచ్చు. కాబట్టి గర్విష్టి తనకన్నా ఉత్తమ సుగుణాలు కలిగిన మనుషుల పట్ల అసూయతో కుమిలిపోతాడు.అందుకే అతను నీచుల సహవాసాన్నే కోరుకుంటాడు. వాళ్ళ సహవాసంలో అతనిలోని మూర్ఖుడు ఉన్మాదిగా పరిణమిస్తాడు.

నిరాశ గర్వం కన్నా భిన్నమయినప్పటికీ, నిరాశాపరుడు ఎంతో కొంత గర్విష్టి మానవుడిని పోలివుంటాడు. ఏమంటే అతని విషాదం ఎదుటివాళ్ళ సుగుణాల్తో తన చాతకానితనాన్ని పోల్చుకోవడం వల్ల అధికమవుతుంది కాబట్టి, అతను ఏదో ఒక మేరకు ఎదటివాళ్ళ బలహీనతల్ని వెదుక్కుని వాటిని. తల్చుకుని మురిసిపోతుంటాడు. ఇతరుల కన్నా తనని మరింత తక్కువగా భావించుకుంటున్న కొద్దీ అతని బాధ మరింత అధికమవుతుంది. ఒకాబట్టే నిరాశపరుడిని మించి అసూయాగ్రస్తుడు మరొకడుండడు. అతను ఇతరుల చేతల్ని పరిశీలించేది సరిదిద్దటానికి కాక లోపాలు ఎంచడానికే. ఇలా చెయ్యడం ద్వారా అతను ఇతరుల చేతల్లోని వైఫల్యాలకీ, పరాజయాలకి పెద్దపీట వేస్తాడు. చివరకి ఇది అతన్ని మరింత నిరాశపరుడిని చేస్తుంది.

అలాకాక మనం మన వివేకం చెప్పినట్టు నడుచుకుంటే, మనకోసం మనమెట్లాంటి మేలు కోరుకుంటామో, అటువంటి మేలే ఇతరులకీ కోరుకోగలుగుతాం కాబట్టి ఎవరేనా ఒకరు మరొకళ్ళకి మంచి చెయ్యడం మనం చూడగలిగితే, అది మన మంచికి కూడా నిలబెడుతుంది. మనం సంతోషించగలుగుతాం. అట్లా మంచిపని చెయ్యగలిగిన వ్యక్తిని అభిమానించగలుగుతాం. ఈ అభిమానం వివేక రహితంగా ఉండేది కాదు. ఆ వివేకం వల్ల కలిగేదే.

కాబట్టి ఈ జీవితంలో మానవుడికి నిజంగా ప్రయోజనకరమైనదేమన్నా వుంటే, అది తన వివేకాన్ని పరిపూర్ణ మొనర్చుకోవడమే. ఇందులో అతని ఉన్నతానందమూ, నిజమయిన మహాభాగ్యమూ ఉన్నాయి. ఇంతకీ ఎవరికయినా నిజమైన భాగ్యం భగవంతుని గురించిన ఎరుక వల్ల కలిగే మనశ్శాంతి. భగవంతుడు బోధపడడమే నిజమయిన ఎరుక. కాబట్టి వివేకవంతుడయిన ఏ మానవుడికయినా అంతిమలక్ష్యం, తన జీవితాభిలాషలన్నిటినీ నియంత్రించే ఏకైక అభిలాష తనని తాను అర్థం చేసుకోవడమూ, తద్వారా తనకి ఎరుకపడే సర్వస్వాన్నీ అర్థం చేసుకోవడమే కావాలి.

సంతోష దర్శనం

టాల్‌స్టాయ్

మానవుని పుట్టుక నుంచి మరణించే దాకా జీవించే జీవితం అతని అస్తిత్వాన్ని ఏర్పరుస్తుందని కాబట్టి ఈ జీవితకాలమంతా అతని ప్రధానలక్ష్యం సంతోష సముపార్జనే కావాలని నమ్ముతూ ఈ ఏభయిఏళ్ళూ జీవించేను. ఆ సంతోషాన్నేదో పొందాలనే ప్రయత్నించాను. కాని కాలం గడుస్తున్నకొద్దీ అటువంటి సంతోషం ఏమీ లేదని, అట్లాంటిది ఉండే అవకాశము లేదని నాకు స్పష్టమవుతూ వచ్చింది. నేను వెతుక్కున్న సంతోషం నాకు దొరకకపోగా నాకు ఏదన్నా ఆనందం కలిగిన అది మరుక్షణం ఆనందం కాకుండా పోయేది. మృత్యువు మరింత మరింత గోచరమవుతూ అనివార్యమవుతున్న కొద్దీ నా అసంతోషం మరింత అధికమవుతూ ఉంది. ఈ సంతోషరహితమయిన అర్ధరహితమైన జీవితంలో నా కోసం కాచుకున్నవి వేదనలు, అనారోగ్యం, వార్ధక్యం, వినాశనమేనని నాకు అర్ధమయింది. ఎందుకట్లా జరగాలి ? అని ప్రశ్నించుకున్నాను. నాకు ఏమీ సమాధానం దొరకలేదు. చివరకు మిగిలింది నిస్పృహే.

సాధారణంగా కొందరు చెప్పేమాట. నువు నీ ఆనందాన్ని నీ కోసం కాదు ఇతరులకోసం సముపార్జించాలి అని. అంటే మనకు బాగా దగ్గరయిన వాళ్ళకోసం తక్కిన మనుషులందరి అన్న మాటని నేను కూడా కొన్నిసార్లు నమ్మడానికి ప్రయత్నించినా, నాకు తృప్తి కలగలేదు.

మొదటి కారణం ఏమిటంటే నేను నా కోసం సంతోషాన్ని కోరుకోలేకపోవడం, రెండోది ఏమంటే ఈ ఇతరులు అన్నవాళ్ళు కూడా నాకు లాగే అసంతోషంలోనో, మృత్యువులోనో కూరుకుని పోవడం, కాబట్టి వారి ఆనందం కోసం నా ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమవుతాయనే అనుకున్నాను.

నిరాశ పడక తప్పలేదు నాకు. కానీ ఈ నా నిరాశ నేనేదో అసాధారణ మానవుణ్ణి అయినందువల్ల కలుగుతోందని, తక్కిన మనుషులకి వాళ్ళు ఎందుకు ఎందుకు బతుకుతున్నారో వాళ్ళకి తెలుసును కాబట్టి వాళ్ళకి నిరాశతో పని లేదని అనుకున్నాను.

దాంతో తక్కిన మనుషుల్ని పరిశీలించడం మొదలుపెట్టాను. చూడగా వాళ్ళకి తాము ఎందుకు జీవిస్తున్నారో, నా గురించి నాకు తెలిసిన దానికన్నా అధికంగా ఏమీ తెలీదనే అర్ధం అయ్యింది. వాళ్ళు ఈ అజ్ఞానాన్ని తమ జీవిత సంరంభం మాటున దాచి పెట్టుకునే ప్రయత్నం చేస్తారు. కానీ నన్ను నేను ఈ జీవిత సంరంభంలోనే ఎల్లకాలం నిలుపుకోలేకపోయాను. నన్ను పదేపదే వేధిస్తున్న ఈ ప్రశ్నని ఏ సంరంభమూ దాచలేక పోయింది. చిన్నతనం నుంచీ నాకు బోధిస్తూ వచ్చిన విశ్వాసాలను, ఎప్పుడో నాకు తెలీకుండా నానుంచి రాలిపోయిన వాటిని ఇప్పుడు కొత్తగా నమ్మడం నాకు సాధ్యం కాలేదు. ఆ విశ్వాసాలను మరింత అధ్యయనం చేసిన కొద్ది అక్కడ సత్యం ఉండే అవకాశం లేదని, ఉన్నదంతా ఆత్మవంచన, ఆరాటాల దాస్యం, కపటం, దౌర్బల్యం, భయం, మూర్ఖత్వమేనని బోధపడుతూ వచ్చింది. నా చిన్నతనపు విశ్వాసాలను తిరిగి పొందలేకపోయాను, అలాగని ఇతర జాతులు బోధించే విశ్వాసాలను నమ్మలేకపోయాను. ఏమంటే ఆ విశ్వాసాలన్నిటా అవే వైరుధ్యాలు, అదే అసంబద్ధత, పరస్పర ఖండనలు, అదే అవినీతి. ఇక ఏ విశ్వాసంలోనూ నా వేదనలకు పరిష్కారం దొరకదని నా ప్రశ్నకు

సమాధానం లభించదని స్పష్టంగా బోధపడి, నేనెంత నిస్పృహ చెందేనంటే నాకు ఆత్మహత్యే శరణ్యమనుకున్నాను.

సరిగ్గా అప్పుడు నా విమోచన నాకు లభ్యమయింది. అన్ని వ్యాఖ్యానాలను పక్కన పెట్టి నేను సువార్తలను వాటి నిజమయిన అర్థాలను వెతుక్కుంటూ చదవడం మొదలుపెట్టాను. వాటి అర్థం బోధపడిన కొద్దీ అవి క్రిస్టియన్ చర్చి మతాధిపతులు బోధించే దాని కన్నా భిన్నంగా ఒక నూతన అర్థంతో నాకు సమాధానాన్ని అందించాయి. ఈ సమాధానం సువార్తలకు నాదయిన ఏదో ఒక ప్రత్యేక వ్యాఖ్యానమో, లేక క్రీస్తుకే సాధ్యమయిన ఏ ప్రత్యేక సాక్షాత్కారమో అయినందువల్ల కాదు. మానవ సంఘపు మహనీయ ప్రతినిధులందరికీ, సువార్తల కాలానికి ముందూ, ఆ తర్వాత కూడా - మోజస్ మొదలుకొని ఇషయ్య, కన్ఫ్యూషియస్, ప్రాచీన గ్రీకులు, బుద్ధుడు, సోక్రటీస్ నుండి పాస్కల్, స్పినోజా, ఫిక్టే, ఫ్యూయర్ బా దాకా, ఇంకా అజ్ఞాతులయిన, విస్మృతులయిన అనేకులందరూ వేసిన ప్రశ్నకి జీవితం ఇచ్చిన ఏకైక సమాధానం అదే కనుక. వారంతా ఏ కర్మకాండనీ ఏ మతాన్ని అంగీకరించకుండా నిజాయితీతో శోధించి ప్రవచించిన జీవిత పరమార్థం అదే కనుక.

సువార్తల నుంచి నేను గ్రహించిన సత్యంలో, జ్ఞానంలో నేను ఏకాకిని కానని, భూత భవిష్య కాలాలకు చెందిన మహనీయులందరి సాన్నిధ్యంలోనూ ఉన్నానని బోధపడింది. ఈ జ్ఞానం వల్ల సత్యం నాకు బోధపడడమే కాదు. మరింతగా ధృవపడి నా గత ఇరవయ్యేళ్ల జీవితమూ సంతోషభరితంగా జీవించడమే కాక, అంతే సంతోషభరితంగా ఇప్పుడు మృత్యువు కొరకు కూడా ఎదురు చూడగలుగుతున్నాను.

అదిత్య హృదయము

థోరో

ప్రకృతితో సమానమైన నిరాడంబరత్వం, ఇంకా చెప్పాలంటె ఒక అమాయక ముగ్ధత్వంతో, నా జీవితాన్ని నింపుకోడానికి ప్రతి ప్రభాతమూ ఒక సంతోష శుభవార్తగా అనిపిస్తుంది నాకు. ప్రతి ప్రత్యూషాన్ని గ్రీకులు ఎంత గాఢంగా ఆరాధించేరో అలాగే ఆరాధిస్తున్నాను. పొద్దున్నే లేచి ఆ చిన్ని చెరువులో స్నానం చేశాను. అదంతా ఒక మత పరమైన కార్యక్రమంలాగ. ఒక చైనా చక్రవర్తి స్నానపు తొట్టి మీద వ్రాసి ఉండేదట. ప్రతి రోజూ నిన్ను నువ్వు కొత్తగా చేసుకొమ్మని.

ప్రతి ప్రభాతము గతించి పోయిన ప్రాచీన మహాయుగాల్ని తిరిగి తీసుకొస్తుంది. మహవైభవాన్ని కీర్తించే భేరీ నినాదాలు నన్ను ఎంత ఆకర్షిస్తాయో నా కుటీరం పక్కన తలుపులూ కిటికీలూ తెరుచుకుని తొలి వేకువ వేళ కూచున్నప్పుడు ఆ చిన్న ఈగ చేసే అస్పష్ట మర్మర ధ్వని కూడా నన్ను అట్లాగే ఆకర్షిస్తుంది. అది ఒక హోమర్ కావ్యం వంటిది. గాలిలో మోగుతున్న ఒక ఇలియడ్, ఒక ఒడెస్సి. తన ఉద్వేగాన్ని, తన సంచారాన్ని తనే గానం చేస్తో. దానిలో బ్రహ్మాండమైనదేదో ఉంది. ఈ ప్రపంచపు నిరంతరాయమైన ప్రాణశక్తికీ, జీవశక్తికీ నిర్దిష్టమయిన ప్రకటన వంటిదేదో.

దినమంతటిలోనూ మహాస్మరణీయమైన కాలం ప్రభాతమే. అందునా వేకువ జాగృతమయ్యే గడియ. ఆ క్షణంలో, ఆ సమయంలో మనలో తక్కిన సమయమంతా నిదురించి ఉండేదేదో ఆ సమయాన మనలో మేలుకొని ఉంటుంది. ఏ ప్రభాతం పట్ల మన అంతరంగిక ప్రతిభ ద్వారా మనం జాగృతులం కామో, కేవలం యాంత్రికమయిన కార్యకలాపం కోసమే మనం కోలుకుంటామో, అటువంటి రోజు నుండి మనమేమీ ఆశించలేం, అట్లాంటి రోజును ఒక దినంగా భావించలేం కూడా.

ప్రతి నిశాంత వేళా ప్రభవించే ఒక మహోన్నతమయిన జీవితం, మనం ఇంత దాకా దేని పట్ల అంధులుగా ఉన్నామో ఆ జీవితం యొక్క పవిత్ర సంగీతంతో కాక ఫాక్టరీ గంటల చప్పడుతో లేవ వలసి రావడం బాధకరం. ఏ మానవుడయితే ప్రతి దినం ఒక పవిత్రమయిన, కాంతివంతమయిన ప్రభాత వేళలో ప్రారంభమవుతుందని గ్రహించడో అతనిది అంధకార బంధురమయిన జీవితమే. కొద్ది సేపు అతని ఇంద్రియ జీవితం గడిపిన అనంతరం మానవుని ఆత్మ లేదా అతని అవయవాలు కొత్త శక్తిని పోసుకుని తిరిగి తాము మరొక ఉదాత్త జీవితాన్ని జీవించగలవేమో ప్రయత్నించి చూస్తాయి. స్మరణీయమైన వన్నీ ప్రభాత వేళ, ప్రభాత వాతావరణంలో పునరుజ్జీవిస్తాయి. ' ప్రభాత వేళ మానవుని జ్ఞానశక్తులన్ని మేల్కొంటాయని ' వేదాలు చెప్తున్నాయి. కవిత్వం, కళ, మనిషి చేసే పనులన్నింటిలో చాలా సుందరమైనవి, స్మరించదగినవి ప్రభాత వేళలోనే ప్రభవిస్తాయి. మహాకవులు, మహావీరులు, అందరూ ప్రభాత శిశువులే. వారి జీవన సంగీతం సూర్యోదయ వేళలోనే

వినిపిస్తుంది. ఎవరి నిరంతరాయమైన, జీవస్ఫోరకమైన, చింతనా ప్రవాహం సూర్యానుసారియై ఉంటుందో అతనికి దినమెల్లా నిత్య ప్రభాతమే. గడియారం ఏ వేళ చూపిస్తే నేమి ? మనుషులు ఏ వైఖరి అవలంబిస్తేనేమి ? నేనెప్పుడు మెల్కొని ఉంటే అదే ప్రభాతము. అదే ప్రత్యూషము. నైతికోద్యమము అంటే నిద్ర మత్తును విదుల్చుకోవడమే. కోటి మంది మనుషులు కాయకష్టం కోసం మేల్కొని ఉండడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. కాని వారిలో ఏ ఒక్కడో తీక్షణ జ్ఞాన చింతన కోసం మేలుకుని ఉంటాడు. అటువంటి వారిలో ఏ ఒక్కడో ఒక కవితాత్మక దివ్య జీవనం కోసం మేల్కొని ఉండడం అంటే నిజంగా జీవించి ఉండడమే.

నీలో ఇంకించుకొనవలసిన నీ స్నేహితుడి ఆర్ద్ర హృదయం

నీషే

మీరు మీ పొరుగు వాళ్లతో గుమికూడి ఆ గుమికూడడానికి ఏవో మంచి పేర్లు పెట్టుకుంటారు. కానీ నేను చెప్తున్నాను మీకు. మీ పొరుగువారి పట్ల మీరు చూపించే ప్రేమ, మీ పట్ల మీకుండే దురభిమానం తప్ప మరేం కాదు. మీ నుంచి మీరు తప్పించుకోవడానికి మీ పొరుగు వారి చెంత చేరుతారు. దానిని ఒక సుగుణంగా చూపించబోతారు. మీ 'నిస్వార్థపు' మర్మం తెలుసు నాకు.

నేను మిమ్మల్ని మీ పొరుగు వాళ్లని ప్రేమించమని చెప్పనా ? నిజానికి మీరు పొరుగు వాళ్లని వదిలి పెట్టి సుదూరంలో ఎవరు ఉన్నారో వారిని ప్రేమించమనే చెప్తాను.

పొరుగు వాళ్ల పట్ల ప్రేమ కన్న సుదూర మానవుడి పట్ల ప్రేమ, భవిష్యమానవుడి పట్ల ప్రేమ, ఉన్నతమయినది. మానవుడి పట్ల ప్రేమకన్న మూలాల పట్ల ప్రేమ, స్వప్నాల పట్ల ప్రేమ మరింత ఉన్నతమైనది.

నీ వెనుకనే నిన్ను అనుసరిస్తున్న ఈ స్వప్నం సోదరుడా ! నీ కన్నా సుందరమైనది. నీ రక్త మాంసాలను దీనికి ఎందుకు అర్పించవు ? కానీ నీకు భయం. అందుకే నీ పొరుగు వాడి దగ్గిరికి పారిపోతావు.

నీతో నిన్ను నువు అసలు భరించలేవు. చాలినంతగా నిన్ను నీవు ప్రేమించుకోలేవు. ఇప్పుడేమో నీ పొరుగువాడిని ప్రేమలోకి మోసపుచ్చాలనీ అతను పొరబడితే మురిసి పోవాలనీ కోరుకుంటున్నావు.

నువ్వు ఏ పొరుగువాడినో చేరడమో, లేక ఆ పొరుగువాడి పొరుగువాడి తో చేరడమో కాక నీ నుండే ఒక మిత్రుడిని, అతని ఉద్వేగభరిత హృదయాన్ని రూపొందించుకోవడం మంచిది. నీ గురించి చక్కని మాటలు వినాలను కున్నప్పుడు. నీ పొరుగు వాడిని దానికి సాక్షిగా పిలుస్తావు. అతను అట్లా మోసపోయి నీ గురించి మంచిగా భావిస్తున్నప్పుడు నువ్వు నీగురించి మంచిగా భావిస్తావు. అబద్ధమాడటమంటే తనకు తెలిసిన దాన్ని కప్పిపుచ్చటమే కాదు. తెలియని దాన్ని కప్పిపుచ్చటం కూడా. ఇతరులతో మసిలేటప్పుడు నిన్ను నువు అలా కప్పిపుచుకుని నీ పొరుగు వాడిని మోసపుచ్చుతావు.

ఏ మనిషయినా తనను తాను వెతుక్కుంటూనే పొరుగు వాడిని చేరతాడు. లేదా తనను తాను కోల్పోడానికయినా. నీ పట్ల దురభిమానమే నీ ఏకాంతాన్ని నీకొక చెరసాలను చేసింది. ఈ రోజు పొరుగు వాడి పట్ల నీ ప్రేమకు నష్టపోయేది రేపటి మానవుడే. మీరు అయిదుగురు కూడినప్పుడు ఆరవవాడు తప్పకుండా నష్టపోతాడు.

మీ పండగలను కూడ నేను ఇష్టపడలేను. అక్కడ నటులు చాలా మంది. చివరికి ప్రేక్షకులు కూడా నటుల్లానే నటిస్తారు.

నీ కోసం ఉప్పొంగే హృదయం కలిగిన స్నేహితుడినే కోరుకుంటున్నాను. కానీ వర్షించే హృదయాలు నిన్ను ప్రేమించాలంటే ఆ ఆర్ద్రతని నీలో ఇంకించుకోవడం నీకు చేతకావాలి.

ఈ ప్రపంచం ఎవరిలో పరిపూర్ణమవుతుందో, ఎవరు మంచితనానికొక నిండయిన పాత్ర కాగలుగుతారో అటువంటి సృజనశీలి అయిన మిత్రుణ్ణి, నీకొక పూర్ణ ప్రపంచం కాగలిగిన వాణ్ణి కోరుకుంటున్నాను.

ఒకప్పుడతని నుంచి తప్పించుకుపోయిన ప్రపంచం ఇప్పుడతని కొరకు తిరిగి సిద్ధమవుతోంది. చెడునుంచి మంచి వైపుగా పరిణామం యాదృచ్ఛికం నుంచి ప్రణాళిక వైపుగా పరిణామం.

భవిష్యత్తు, సుదూర భవిష్యత్తు నీ జీవిత సూత్రం కానివ్వు. ఆగామి భవిష్య మానవుణ్ణి ఈ నాటి నీ స్నేహితుడిలో మేల్కొననివ్వు.

సోదరుడా ! నేను మీ పొరుగు వాడిని ప్రేమించమని సూచించను. సూదూర మానవుడిని ప్రేమించమనే హెచ్చరిస్తాను.

ఆ విధంగా జరతుష్ట్ర ప్రవచించాడు.

★

విజ్ఞానమూ, వివేకమూ

బెర్ట్రాండ్ రస్సెల్

మనం జీవిస్తున్న యుగం పూర్వ యుగాలన్నిటికంటే విజ్ఞానంలో ఎంతో పురోగమించినప్పటికీ, అదే స్థాయిలో వివేకంలో ఎదుగుదల లేదని చాలామంది అంగీకరిస్తారు. కాని వివేకమంటే ఏమో నిర్వచించబోతేనూ దాన్ని పెంచేందుకు ప్రయత్నించబోతేనూ మటుకు అంగీకారం అంతరిస్తుంది. నేనిప్పుడు వివేకమంటే ఏమిటో తెలుసుకోబోతున్నాను, అలాగే దాన్ని బోధించడానికి ఏమిటి చేయాలన్నదీనూ.

వివేకానికి దోహదపడే అంశాలెన్నో ఉన్నాయి. వాటిలో ముందు ఒక ప్రమాణాన్ని నిర్ణయించుకొందాం. ఒక సమస్యలోని అన్ని ముఖ్యాంశాల్నీ పరిగణనలోకి తీసుకొని దేని ప్రాముఖ్యతని దానికి చూడగలిగే శక్తి. సాంకేతికంగా వివిధ రకాలయిన సాంకేతికవేత్తల వల్ల విస్తారంగానో సంకీర్ణంగానో పెరిగిపోయిన ప్రత్యేక విజ్ఞాన శాస్త్రాలవల్ల ఈ శక్తి పూర్వంకన్నా యిప్పుడు దుర్లభమవుతూవున్నది. ఉదాహరణకి, శాస్త్రీయ ఔషధాల పరిశోధనలో మీరు నిమగ్నులయ్యారనుకుందాం. ఆ పని చాలా కఠినంగానూ మీ బౌద్ధిక శక్తినంతా వినియోగపర్చుకునేదిగా

ఉందనుకుందాం. మీ ఆవిష్కరణలూ, పరిశోధనలూ బయట వైద్యశాస్త్రంపైన ఏ విధమైన ప్రభావం చూపుతున్నదీ తెలుసుకునే తీరిక మీకు ఉండదు. ఆధునిక వైద్యశాస్త్రం యూరోప్‌లో అమెరికాలో సాధించినట్లుగా మీరు కూడా ఆసియాలో ఆఫ్రికాలో శిశుమరణాల రేటును గణనీయంగా తగ్గించడంలో కృతకృత్యులయ్యారనుకుందాం. కాగా అనేక అధిక జనాభా దేశాల్లో ఆహార సరఫరా చాలకుండా పోవడం, దానివల్ల జీవన ప్రమాణం తగ్గిపోవడం అనే రెండు ఊహించని ఫలితాలకు మీకు తెలీకుండా మీరు కారణమవుతున్నారు. ఇంకా చక్కని ఉదాహరణ తీసుకుందాం. ఇది ఇప్పడు అందరి మనసుల్లో మెదులుతున్నదే. ఒక అనాసక్తమయిన జ్ఞానతృష్ణతోనే మీరు అణు రహస్యాన్ని పరిశీలిస్తున్నారనుకుందాం. కాని మానవజాతిని ధ్వంసం చేయగలిగే ఉన్మాదుల హస్తాల్లోకి పోయి పడుతుంది ఆ రహస్యం. ఇటువంటి చోట, జ్ఞానార్జన వివేకవంతం కాకపోతే తప్పకుండా హానికరంగా పరిణమిస్తుంది. వివేకమంటే ఒక సమగ్ర దృష్టి అన్న అర్థంలో చూస్తే జ్ఞానార్థులైన సైంటిస్టులలో మాత్రం అది కొరవడుతుందనే అనాలి.

అయితే సమగ్రత అన్నది ఒక్కటే వివేకాన్ని కలిగించలేదు. మానవ జీవిత పరమార్థం గురించిన ఒక మెలుకువ కూడా ఉండాలి. చరిత్ర చూచినట్లయితే ఈ అంకం బాగా బోధపడుతుంది. చాలా విశిష్టులయిన చరిత్రకారులు కూడా చారిత్రిక యదార్థాలని తమ ఉద్వేగాల, ఆకాంక్షలకు అతీతంగా చూడలేక పోయినందువల్ల వాళ్లు

నుంచి కన్నా చెడే ఎక్కువ చేశారని చెప్పాలి. హెగెల్ చరిత్రకి సమకూర్చిన తత్వశాస్త్రం సమగ్రతలో దేనికీ తీసిపోదు. ఏమంటే ఎంతో ప్రాచీన కాలంనుంచి సుదూర భవిష్యత్తులోకీ అది చూడగలిగింది. కాని ఈ అధ్యయనమంతటి ప్రధాన అంశంగా ఆయన చూపదలచినదేమిటి? క్రీస్తు శకం నాలుగవ శతాబ్దం నుండి తన కాలం దాకా కూడా జాతులన్నిటిలోనూ జర్మనీయే అగ్రజాతిగా ఉంటున్నదనీ, ప్రపంచ అభ్యుదయాన్నీ తన భుజాలపైనే ధరిస్తున్నదనీనూ. బహుశా సమగ్రత వివేకవంతం కావాలంటే అది కేవలం ఆలోచనే కాక అనుభవములోకి కూడా ఒదిగి వుండాలనిపిస్తుంది. తమ విజ్ఞానం విస్తారంగా ఉన్నప్పటికి సంకుచితభావాలు కలిగిన వ్యక్తులు మనలో ఎంతమాత్రం అరుదు కాదు. అటువంటి మనుషుల్లో ఏది లేదో దాన్నే వివేకమంటున్నాను.

ప్రజాజీవితంలోనే కాదు, వ్యక్తుల ప్రైవేటు జీవితంలో కూడా వివేకం ఉండాల్సిందే. తమ వ్యక్తిగత అపోహల నుండి, రాగద్వేషాలనుండి, విడుదల కావడానికి తాము ఎంచుకునే మార్గాల విషయంలో ఇది మరీ ముఖ్యం. ఏదన్నా సాధిస్తే బాగుంటుందనిపించినప్పటికీ, అది ఆచరణలో పూర్తిగా అసాధ్యమని తెలుసుకుంటే, దాన్ని ఆచరించాలనుకోవడం వివేమనిపించుకోదు. పూర్వకాలాల్లో చాలామంది సర్వవేది గురించీ సంజీవని మూలిక గురించి వెదుకులాడటానికి తమ జీవితకాలమంతా ప్రయాసపడ్డారు. అవి ఒకవేళ లభ్యమయి ఉంటే, మానవజాతి సౌభాగ్యానికి దోహదం చేసి వుండేవే. కాని వాళ్ల జీవితాలు వృధాకాక తప్పలేదు.

వివేక సారాంశం ఏమిటంటే 'ఇప్పడు' 'ఇక్కడ' అనే వాటి సంకుచితత్వాన్నుంచి ఎంతోకొంత విడుదల కలిగించడమే. మన ఇంద్రియాల సంకుచిత్వాన్ని మనం భరించక తప్పకపోవచ్చు. చూడడమూ, వినికిడీ, స్పర్శా అన్నవి మన దేహాల్లో అంతర్భాగాలు. వాటిని మనం నిరపేక్షం చెయ్యలేం. మన విద్వేగాలు సరిగ్గా మనలానే పనిచేస్తాయి. ఒక చిన్న శిశువు కూడా ఆకలినీ అసౌకర్యాన్నీ అనుభవించేప్పుడు శారీరకంగా అవి తీరితే తప్ప శాంతించలేడు. కాగా కాలక్రమేణా అతని దృష్టి విస్తరిస్తున్న కొద్దీ అతని వివేకం వృద్ధి చెందుతుంది. ఈ వృద్ధి సాపేక్షమే కావచ్చు, ప్రపంచాన్ని పూర్తి నిష్పక్షపాతంగా ఎవరూ చూడలేరు. ఒకవేళ ఎవరన్నా అతికష్టంపైన చూడగలిగినా, అతను జీవించి మనడం అసాధ్యం. కాని ఒక నిష్పక్షపాత దిశగా నిరంతర ప్రయాణం మటుకు సాధ్యమే. ఒకవైపు దేశంలోనూ కాలంలోనూ అస్పష్టంగా కన్పిస్తున్న వాటిని గుర్తించడం ద్వారా, మరో వైపు అటువంటి వాటికి మన అనుభూతిలో ఇవ్వవలసిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వడం ద్వారా. నిష్పక్షపాత దిశగా చేసే ఈ ప్రయత్నమే వివేకాన్ని నిజంగా వృద్ధి పొందించేది.

ఈ లెక్కన చూసినట్లయితే, వివేకాన్ని మనం బోధించగలమా? అది సాధ్యమయేట్లయితే, ఆ బోధన అనేది మన విద్యాలక్ష్యాల్లో ఒకటి కాగలదా? ఈ రెండు ప్రశ్నలకి సాధ్యమనే జవాబివ్వాలి నేను. ఆదివారాలు ప్రార్థనా సమావేశాల్లో చెప్తుంటారు మనకి పొరుగు వాళ్ళని మనలాగే ప్రేమించమని. వారంలోని తక్కిన ఆరు రోజులలోనూ మన పొరుగు వాణ్ణి ద్వేషించి తీరక తప్పదు మనకి. దీన్ని మీరు ఒప్పుకోకపోవచ్చు, మనం ద్వేషిస్తున్నది నిజంగా మన పొరుగువాణ్ణి కాదనచ్చు. కాని గుర్తు

చేసుకోండి, ఈ సూక్తికి ఉదాహరణగా చెప్పిన కథలో పొరుగు వాడు సమరయుడు. మనం ఇప్పుడు సమరయులని ద్వేషించడం లేదు కదా అనుకుంటే ఈ కథలోని నీతిని మనం గ్రహించనట్టే. దీని అర్థం మీరు గ్రహించాలంటే, సమరయుడు అన్న పదం స్థానంలో 'కమ్యూనిస్టు లేదా 'యాంటీ కమ్యూనిస్టు' అన్న పదాలు పెట్టి చూడండి. బహుశా మీరు అడ్డురావచ్చు - ఎవరు హాని చేస్తారో వాళ్లని ద్వేషించడం సబబేనని. నేనలా అనుకోవడంలేదు. మీరు వాళ్లని ద్వేషించేట్లయితే, మీరు కూడా అంతే హానికరమవుతున్నారన్నమాట, అంతేకాదు, వాళ్లు తమ దుర్మార్గాల్ని ఒదులుకునే ప్రయత్నాలు మీరు చెయ్యగలగడం సాధ్యం కాకపోవచ్చన్నమాట. చెడుని ద్వేషించడం కూడా ఒకరకంగా చెడుకి దాస్యం చెయ్యడమే. దీనికి మార్గాంతరం అవగాహన కోసం ప్రయత్నించడమే. దీనర్థం నేను ప్రతిఘటనా రాహిత్యాన్ని ప్రకటిస్తున్నానని కాదు, నేననేది, ప్రతిఘటన అనేది నిజంగా చెడు మార్గాల్ని నిరోధించడానికి సమర్థవంతంగా పనిచెయ్యగలిగేది కావాలంటే, అది మనం నెలకొల్పాలనుకునే మంచి అంశాలకి అడ్డుకునే ఏ చిన్ని బల ప్రయోగాన్నయినా పరిహరించాలి. సమగ్ర అవగాహనని ఎంత విస్తారంగానయినా పొంది ఉండాలి అనే.

నేను ప్రతిపాదిస్తున్న ఈ దృక్పథం క్రియాశీలత్వాన్ని ప్రోత్సహించదని కూడా కొందరనవచ్చు. కాని చరిత్ర అటువంటి వాదనని అంగీకరిస్తుందనుకోను. లోకమంతా ప్రొటెస్టంట్లూ, కాథలిక్కులుగా విడిపోయి ప్రతి ఒక్కడూ ఉన్మత్తుడయి ఉన్న కాలంలోనే ఇంగ్లండులో ఒకటో ఎలిజిబెత్ మహారాణిగాని లేదా ఫ్రాన్సులో నాలుగు హెన్రీ చక్రవర్తిగానీ జీవించారు. అలా జీవించినందువల్ల వాళ్ల క్రియా పరత్వానికేమీ లోపం లేకపోగా ప్రయోజనకరంగానే ఉన్నారు కూడా. నేను దేన్నయితే

వివేకమంటున్నానో దాన్నుంచి లేశమాత్రమయినా ఎడం కాకుండానే అబ్రహాం లింకన్ ఒక మహాయుద్ధమే చేశాడు.

ఎంతో కొంతమేరకు ఈ వివేకాన్ని బోధించగలమని నేను ఇంతకుముందు చెప్పాను. ఇటువంటి బోధనలో సాధారణ నీతి సూత్రాల బోధనకన్నా అధికమయిన విశాలమయిన ఆలోచన సూత్రంగా ఉండాలి. ద్వేషంవల్లా, సంకుచిత మనస్తత్వం వల్లా కలిగే ఉపద్రవమయిన నష్టాలు సోదాహరణంగా ఎత్తి చూపబడాలి. నీతీ, విజ్ఞానమూ, మరీ పూర్తిగా విడివిడిగా బోధించబడాలనుకోను. నిజమే... రకరకాల నైపుణ్యాలకు అవసరమయిన ప్రత్యేక విజ్ఞానం - సాంకేతిక విద్యకీ నీతికీ ఏమీ సంబంధం లేదు. కాని మానవ కార్యకలాపాలమంతటా నీతి స్థానంలో నీతిని నిల్పడానికి అవసరమయినవిధంగా విద్యా ప్రణాళికలో అది అంతర్భాగం కావాలి. గొప్ప సాంకేతికవేత్తలు గొప్ప పౌరులు కావాలి అని. విజ్ఞానంలో, నైపుణ్యంలో సాధించే ప్రతి చిన్న అభివృద్ధితో వివేకం మరింత అవసరమవుతుంది. ఏమంటే, మన ఉద్దేశ్యాలు అతి వేగంవల్ల అటువంటి ప్రతివృద్ధి మన అంతిమ ప్రయోజనాల్ని, చెడుని నిలవరించగలిగే మన శక్తిని బలహీనపరుస్తుంది. ప్రపంచం ఈ రోజు పూర్వమెన్నడూ లేనంతగా వివేకం కొరకు దప్పిపడింది. ఇక విజ్ఞానం ఈవిధంగానే వృద్ధి చెందుతున్నట్లయితే, ప్రపంచం రాబోయే భవిష్యత్తులో ఇప్పటికన్నా మరింత వివేకవంతం కావాల్సివుంది.

సంఘమూ - వ్యక్తిత్వమూ

ఆల్బర్ట్ ఐన్‌స్టైయిన్

మన జీవితాల్నీ ప్రయత్నాల్నీ పరిశీలించుకుంటే మన కోరికలూ మన కార్యకలాపాలంతా తక్కిన మనుష్యుల అస్తిత్వంతో ముడిపడ్డదేనని వెంటనే గుర్తిస్తాం. మన స్వభావమంతా సోషల్ ఆనిమాల్స్ స్వభావాన్ని పోలి ఉన్నదేనని గ్రహిస్తాం. ఇతరులు పండించిన తిండిని మనం తింటాం. ఇతరులు తయారుచేసిన గుడ్డలు మనం కడ్తాం. ఇతరులు నిర్మించిన ఇళ్లలో మనం నివసిస్తాం. మన విజ్ఞానం, నమ్మకాలలోని అధికాంశమంతా ఇతరులు సృష్టించిన భాషద్వారా ఇతరులు మాట్లాడితే మనకు తెలిసినదే. భాషేగాని లేనట్లయితే మన మానసిక శక్తులు ఇంకా జంతుస్థాయిలో ఉండేవన్నది నిస్సందేహం. కాబట్టి జంతువులకన్నా మనం పొంది ఉన్న ఉన్నత స్థితి అంతా మనం మానవ సంఘంలో నివసిస్తూ ఉన్నందువల్ల కలిగిందేనని ఒప్పుకుతీరాలి. వ్యక్తిని పుట్టుకనుండి ఒంటరిగా వదిలినట్లయితే అతని ఆలోచనల్లో అనుభూతుల్లో మనం ఊహించనంత అనాగరికంగానూ పశుప్రాయంగానూ ఉండక తప్పదు. వ్యక్తి అంటే అతను ఏమిటి అన్నది, ఆ ప్రాధాన్యత అతను వ్యక్తిగా పొందిందానికన్నా పుట్టుకనుండి మరణించేదాకా అతని భౌతిక ఆధ్యాత్మిక అస్తిత్వాల్ని నియంత్రించే ఒక మహా మానవ సంఘంలో సభ్యుడిగా పొందిందే!

సంఘానికి మనిషి ఇచ్చే విలువ తన తోటి మనుష్యుల శ్రేయస్సుకోసం అతను తన అనుభూతుల్ని ఆలోచనల్ని ప్రయత్నాల్ని ఏవిధంగా వినియోగిస్తున్నాడన్నదానిపై ఆధారపడుతుంది. మనం ఒక మనిషిని మంచివాడు లేక చెడ్డవాడు అనేది దీనినిబట్టే. పైకి చూస్తే ఒకరకంగా ఒక మనిషిని గురించి మన అంచనా అతని సాంఘిక గుణగణాలమీద ఆధారపడ్డట్టే కనిపిస్తుంది.

కానీ అటువంటి ధోరణి తప్పు కావచ్చు. సంఘంనించి మనం అందుకుంటున్న భౌతిక, ఆత్మిక, నైతిక సంపద అమూల్యమైనదంతా సృజనశీలురైన వ్యక్తులు ఎన్నో తరాలుగా సృష్టించి మనకు అందజేసినవేనని మనం గ్రహించాలి. ఎవరో ఒకప్పుడు నిప్పును ఉపయోగించడం కనుగొన్నారు. అలాగే ఒకప్పుడు వ్యవసాయాన్ని, అలాగే ఆవిరి యంత్రాన్ని మరొకళ్లు.

వ్యక్తి మాత్రమే ఆలోచించగలడు. ఆ ఆలోచన ద్వారా సంఘానికి కొన్ని కొత్త విలువల్ని సృష్టించగలడు. ఇంకా చెప్పాలంటే కొన్ని నైతిక ప్రమాణాల్ని ప్రతిపాదిస్తాడు. వాటినే సంఘ జీవితం నిర్ధారిస్తుంది. సంఘ మృత్తిక పోషణ లేకుండా వ్యక్తి ఉన్నతి ఏవిధంగా అనూహ్యమో అలాగే స్వతంత్రంగా ఆలోచించి నిశ్చయించుకొనే సృజనాత్మక వ్యక్తిత్వాలు లేకుండా సాంఘిక అభ్యున్నతీ అసాధ్యమే.

ఒక సంఘం జీవితం యొక్క స్వాస్థ్యం దానిలోని వ్యక్తుల సాంఘిక సాన్నిహిత్యం మీద ఎంత ఆధారపడుతుందో ఆ వ్యక్తుల స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాల పైన కూడా ఆధారపడుతుంది. గ్రీకు - యూరోపియన్ - అమెరికన్ సంస్కృతి తాలూకు పునాది ముఖ్యంగా మధ్యయుగాల యూరోపు స్తబ్దతని బద్దలుకొట్టి ఇటాలియన్ సాంస్కృతిక పునరుజ్జీవన

కాలంలోని దాని వికాసమంతా వ్యక్తి విమోచనవల్ల సాధ్యపడిందే నన్నది చక్కని మాట.

ఇప్పుడు మనం ప్రస్తుతం జీవిస్తున్న కాలమేలాటిదో చూద్దాం! ఇప్పుడు సంఘం ఎట్లా ఉంది? వ్యక్తి ఎట్లా ఉన్నాడు? నాగరిక దేశాల జనాభా చూసినట్లయితే అవి పూర్వకాలంకన్నా మరింత జనసాంద్రంగా ఉన్నాయి. యూరోప్‌లో ఇవాళ వందేళ్లక్రితం అక్కడ నివసించినదానికన్నా మూడు రెట్లు అధికంగా జనాభాని కలిగివుంది. కాని అగ్రగాములయిన వ్యక్తుల్ని చూసినట్లయితే వారి సంఖ్య మునుపటికన్నా క్షీణించింది. జనబాహుళ్యంలో వారి సృజనాత్మక సామర్థ్యంవల్ల వ్యక్తులుగా తెలిసినవాళ్లు కొద్దిమందే. ఉన్నత వ్యక్తుల స్థానాన్ని ఈరోజు పాలనా వ్యవస్థ ఆక్రమించింది, మరీ ముఖ్యంగా సాంకేతిక రంగంలోనూ.

విశిష్ట వ్యక్తులు కన్పించకపోవడమన్నది కళారంగంలో మరీ కొట్టొచ్చినట్లుగా కన్పిస్తోంది. సంగీతం, చిత్రలేఖనం స్పష్టంగా క్షీణించిపోవడమే కాదు, వాటి ప్రజామోదాన్ని కూడా పోగొట్టుకున్నాయి. రాజకీయ రంగంలో నేతలు కరువవడమేకాదు, వీరులకుండాల్సిన స్వతంత్ర వ్యక్తిత్వము, న్యాయదృష్టి గణనీయంగా నశించాయి. అటువంటి స్వాతంత్రం పైన ఆధారపడిన ప్రజాస్వామ్యపు పార్లమెంటేరియన్ ఖ్యాతి అనేకచోట్ల పునాదుల్తో కదిలింది. మనుషుల ఆత్మగౌరవం, వ్యక్తుల హక్కుల గురించిన జాగృతి బలహీనపడడంతో నియంతృత్వాలు పుట్టడమేకాదు, ప్రజలు వాటిని సహించారు కూడా. ఏ దేశంలోనయినా న్యూస్ పేపర్లద్వారా మనుషుల్ని ఏవిధంగా రెచ్చగొట్టవచ్చునంటే, ఏ కొన్ని రాజకీయ పార్టీల మూర్ఖ ప్రయోజనాల కోసమో గొర్రెల్లాంటి ప్రజలుయూనిఫాంలు తొడగడమే కాదు, ఒకళ్లనొకళ్లు చంపగలరు,

చంపుకోగలరు కూడా. నాగరిక ప్రపంచంలో నేడు లోపిస్తున్న ఆత్మగౌరవ రాహిత్యం స్పష్టంగా కన్పించే నిదర్శనం కంపల్సరీ మిలటరీ సర్వీసు అన్పిస్తుంది నాకు. ఈ మన నాగరికతకి త్వరలో ముంచుకొచ్చే గ్రహణం గురించి హెచ్చరించే ప్రవక్తలకి తోడు లేకపోవడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. కాని అటువంటి నిరాశపరుల్లో నేనూ ఒకణ్ణికాదు. మంచి రోజులు ముందు ముందు రానున్నాయనే నమ్ముతాను నేను.

నా నమ్మకానికి కారణాలు చెప్పనివ్వండి. నా ఉద్దేశంలో - ప్రస్తుత కాలంలో, ఈ విపరీత క్షీణ ధోరణులకు కారణం - మనిషి మనుగడకోసం పోరాటాన్ని ఆధునిక కాలంలోని ఆర్థిక సాంకేతికాభివృద్ధి మరింత తీవ్రతరం చెయ్యడమేననిపిస్తుంది. వ్యక్తి స్వేచ్ఛా వికాసాన్ని ఈ అభివృద్ధి, పోరాటాలు అడ్డగిస్తున్నాయి. కాని సాంకేతికాభివృద్ధి అంటే సంఘ ప్రయోజనాలకోసం మనిషి పడాల్సిన కష్టం మరింత మరింత తగ్గడమే. శ్రమవిభజన మరింత ప్రణాళికా బద్ధంగా కలుగుతుండడమే ప్రస్తుత ఆవశ్యకత. ఇటువంటి శ్రమవిభజన మనుషుల భావి జీవితానికి మరింత భద్రతని చేకూరుస్తుంది. ఈ భద్రతవల్ల మనుషులకూ చేకూరే తీరిక, మిగిలే శక్తి అప్పుడు మనిషి తన వ్యక్తిత్వ వికాసానికి వినియోగించగలుగుతాడు. ఈవిధంగా సంఘం తన స్థానాన్ని తిరిగి పొందగలుగుతుందనీ ప్రస్తుత నాగరికత పురోగమిస్తున్న వేగంవల్ల అనగూడిన ఈ నాటి సాంఘీక జీవితంలోని ఈ అనారోగ్య లక్షణాలన్నిటినీ రాబోయే చరిత్రకారులు ఒక భవిష్య మహాజీవితం యొక్క బాలారిష్టాలుగానే భావిస్తారనీ ఆశిద్దాం!

భగవంతుడంటే

మహాత్మా గాంధీ

అంతటా ప్రతి ఒక్కదాన్నీ ఆవరించివున్న అనిర్వచనీయమూ నిగూఢమూ అయిన ఒక శక్తి ఉన్నది. నేను దాన్ని చూడకపోయినప్పటికీ, అనుభూతి చెందగలను. ఆ విధంగా తనని మనకు ఎరుకు పరుస్తూ, అప్పటికీ నాకు ఇంద్రియగ్రాహ్యమయిన తక్కిన వాటన్నిటి కన్నా భిన్నంగా అన్ని దృష్టాంతాల్నీ నిరాకరిస్తూ నాకు తనని బోధపడేట్లు చేస్తున్నదీ ఈ శక్తే.

భగవంతుడి అస్తిత్వాన్ని తార్కికంగా నిరూపించడం ఏదో ఒక మేరకు అసాధ్యమే. మామూలు వ్యవహారాల్లో కూడా మనుషులు తమని ఎవరు శాసిస్తున్నారో ఎట్లా శాసిస్తున్నారో తెలుసుకోలేరు. అయినప్పటికీ తమని శాసిస్తున్న శక్తి గురించి వాళ్ళకి ఎరుకే. నేను గత సంవత్సరం నా మైసూరు యాత్రలో కొందరు బీద గ్రామీణులను కలిసినప్పడు మాటల మధ్యలో వాళ్ళు చెప్పారు-మైసూరుని ఎవరు పరిపాలిస్తున్నారో వాళ్ళకు తెలీదని. వాళ్ళు చెప్పిందల్లా భగవంతుడే పరిపాలిస్తున్నాడని. వాళ్ళ శాసకుడి గురించి ఆ బీదజనులకున్న జ్ఞానం నిజంగా అంత పరిమితమయిందే అయితే, వాళ్ళ శాసకుడికన్నా వాళ్ళు తక్కువయిన దానికన్నా మరింతగా భగవంతుడి కన్నా తక్కువయిన నేను ఆ సర్వేశ్వరుడినే రాజాధిరాజుగా భావించడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. ఆ బీద గ్రామస్థులు తమ మైసూరు

గురించి భావించినట్లే నేను కూడా ఈ విశ్వమంతటిలోనూ ఒక.... ఉన్నదనీ ఇక్కడ అస్తిత్వం కలిగివున్న, జీవించివున్న ప్రతి చరాచరాన్నీ నియంత్రించే ఒక అభేద్యమయిన శక్తి ఉన్నదనే భావిస్తాను. ఇది అంధశాసనం కాదు. ఏమంటే ప్రాణుల ప్రవర్తనని నియంత్రించేదేదీ గుడ్డిది కాజాలదు. సర్ జగదీశ్ చంద్రబోస్ చేసిన అపూర్వ పరిశోధనల వల్ల పదార్థానికి కూడా ప్రాణముందని ఈ రోజు మనం తెలుసుకోగలిగాం. కాబట్టి మొత్తం జీవశక్తి నంతటినీ శాసించే ఆ చట్టం భగవంతుడే. ఆ శాసనములూ, శాస్త్రా ఒక్కరే. నేనా శాసనాన్నీ, శాస్త్రనీ కూడా ధిక్కరించవచ్చు, ఏమంటే నాకు ఆ రెంటి గురించి తెలిసింది బహుస్వల్పం. కాగా భూమ్మీద అటువంటి శక్తి విషయంలో కూడా ధిక్కారం వహించినా చెయ్యగలిగిందేమీ లేదు. అటువంటప్పుడు భగవంతుడికీ, ఆయన శాసనానికీ నా ధిక్కారం వల్ల ఏ భంగమూ వాటిల్లదు. కాగా అటువంటి దివ్య శాసనాన్ని నిశ్శబ్దంగా, వినమ్రంగా అంగీకరించడం వల్ల ఈ జీవన యాత్ర మరింత సుగమంగా సాగగలుగుతుంది.

నా చుట్టూ నిత్యం మారుతో, నిత్యం నశిస్తూ ఉన్న ప్రతిదాని మధ్య మార్పులేని ఒక జీవనశక్తి అన్నిటినీ ధృఢంగా నిలిపి ఉంచున్నదనీ,సృష్టిస్తున్నదనీ, లయింపచేస్తున్నదనీ, తిరిగి స్వష్టిస్తున్నదనీ నేను అస్పష్టంగానయినా గ్రహించ గలుగుతున్నాను. ఆ శక్తి, ఆ చైతన్యమే భగవంతుడు. ఆయన తప్ప, తక్కిందేదీ నేను కేవలం నా ఇంద్రియాల ద్వారానే చూస్తున్నదేదీ నిలిచి వుండటంలేదు.

ఈ శక్తి క్రూరమయిందా? లేక కరుణామయుమయిందా? నేను చూడగలిగిన మేరకి ఆ శక్తి పరమదయాన్వితమయింది. ఏమంటే నేను చూసినంత మటుకు మృత్యువు ఒడిలో జీవితం వికసిస్తున్నది. అసత్య మధ్యంలో సత్యం నిలిచి వున్నది. అంధకారం మధ్య కాంతి వెలుగుతున్నది. కాబట్టి నేను గ్రహించుకున్నాను ఆయనే జీవమనీ,

సత్యమనీ, వెలుతురనీను. ఆయనే ప్రేమ, ఆయనే సర్వేశ్వరుడీనీను.

కేవలం పండితుల్నే సంతృప్తి పరిస్తే ఆయనెప్పటికీ భగవంతుడే కాదు. భగవంతుడు భగవంతుడు కావాలంటే హృదయాల్ని పాలించి వికసింపచెయ్యాలి. తనని నమ్మిన వాని ప్రతి చిన్న పనిలోనూ ఆయన వ్యక్తం కావాలి. కేవలం ఇంద్రియాలు అయిదూ కల్పించే దానికన్నా ఉన్నతమయిన సాక్షాత్కారం వల్లనే ఇది బోధపడుతుంది. ఇంద్రియ సంవేదనలు ఎంత యధార్థంగా అన్పించినప్పటికీ అవి మనవి మోసం చేసే అవకాశం ఉంది. కాగా ఇంద్రియాలకు అతీతంగా ఉండే సాక్షాత్కారమేదో అది అజేయం. బాహ్య నిదర్శనల ద్వారా కాక, వికసించిన తమ శీలంలోనూ, పరిణతి పొందిన తమ ప్రవర్తనలోనూ మాత్రమే భగవంతుడి ఉనికి గుర్తించగలమన్నది సృష్టంగా నిరూపించబడ్డమాట.

అన్ని దేశాల, అన్ని కాలాల నిరంతరాయమైన కోవకు చెందిన ప్రవక్తల, సాధుపురుషుల అనుభవాల్లో ఇందుకు నిరూపణ లభ్యమవుతుంది. ఈ నిరూపణని నిరాకరించడమంటే నన్ను నేను నిరాకరించుకోవడమే.

కాగా ఈ సాక్షాత్కారానికి కావలసింది అవసరమైన విశ్వాసం. భగవంతుడి ఉనికిని తనలో ఎవడు పరీక్షించుకోగలడో అతడే అటువంటి సజీవ విశ్వాసాన్ని సాధించగలడు. విశ్వాసమనేది బాహ్య నిదర్శనల ద్వారా మటుకు చెయ్యగలిగేది కాదు కాబట్టి మనం చెయ్యగలిగిందల్లా ప్రపంచాన్ని పాలించే నైతిక శాసనంలో, ప్రేమలో, ధర్మంలో విశ్వాసం కలిగి ఉండటమే. సత్యానికీ ప్రేమకీ విరుద్ధమయిన దాన్నంతా తిరస్కరించాలనే సంకల్పం ఉన్నచోట విశ్వాసమే శ్రీరామరక్ష.

ఈ లోకంలోని చెడుకి గల కారణాల్ని నేను సహేతుకంగా వివరించలేను. అలా చెయ్యకపోవడం భగవత్సంకల్పాన్ని మన్నించడమే. కాబట్టి చెడుని ఉన్నదున్నట్టుగా అంగీకరించే వినమ్రతని ఆశ్రయిస్తాను

నేను. అందుకనే భగవంతుడే దీర్ఘకాలంగా వేదన పడుతున్నవాడు, సహనవంతుడూ అంటున్నాను. ఏమంటే ఈ ప్రపంచంలో ఈ చెడుని ఇంతకాలంగా ఆయనే ఓపికపట్టి ఉన్నాడు కనుక. నాకు తెలుసు ఆయన స్వయంగా నిష్కళంకుడు.

ఆయనే చెడుని సృష్టించిన వాడు, అయినప్పటికీ దాని మాలిన్యం తనని తాకనివాడు.

నాకు ఇది కూడా తెలుసు - ఏమంటే ఈ ప్రపంచంలోని చెడుతో నేను పోరాటం చెయ్యందే, నా ప్రాణాల్ని ఒడ్డయినా దాన్ని వ్యతిరేకించందే నేనెప్పటికీ భగవంతుణ్ణి తెలుసుకోలేనని. నాయీ అల్ప పరిమితానుభవంతో నా విశ్వాసం నాకు మరింత బలపడుతూవుంది. నేను మరింత పరిశుద్ధం కావడానికి ప్రయత్నిస్తున్న కొద్దీ భగవంతునికి మరింత చేరువగా అనుభూతి చెందుతున్నాను. నాయీ విశ్వాసం ఇప్పటివలె ఒక సంజాయిషీగా కాక హిమాలయాల వలె అచంచలంగా, ఆ శిఖరాల పైన ధవళ కాంతులల్లే స్వచ్ఛంగా రూపొందాలంటే నేను మరెంతో పరిశుద్ధుణ్ణి కావాల్సి వుంది. అంతదాకా న్యూమన్ తన అనుభవంలోంచీ కీర్తించిన ఈ దివ్య కీర్తన తోనే ఓదార్పు పొందుతాను..

చుట్టుముట్టిన ఈ విషాదాంధకారం నుండి
కాంతిలోకి దారి చూపు, తండ్రీ, దారి చూపు
నాక్కు నీ వెంట దారిచూపు.
రాత్రి గాఢాంధకారంగా ఉంది, ఇంటికి బహుదూరంలో ఉన్నాను
దయతో నన్ను తీసుకొనిపో,
నా పాదాలకు బలాన్నివ్వు, సుదూరమైన
ఆ దృశ్యాన్ని చూడాలన్న తహతహ లేదు నాకు
ఓపిగ్గా వేసే మరొక్క అడుగు చాలు నాకు.

పరిపూర్ణ మానవత్వం

బాలగంగాధర తిలక్

నేను వేసుకున్న ప్రశ్న ఇది... నేను నా మానవత్వాన్ని పరిపూర్ణం చేసుకోవడానికైనా లేదా చేసుకోగలగడానికైనా ఈ ప్రపంచాన్ని వదిలిపెట్టి సన్యసించాలని నా మతం చెప్తోందా? నేను ఈ ప్రశ్నతోనే భగవద్గీత చదవడం మొదలుపెట్టాను. ఈ పుస్తకం మొదలు పెట్టినప్పుడు నా మనస్సులో ఏ ఇతర ఉద్దేశ్యాలు కానీ వాదాలు కానీ ఏవీ లేవు. చివరకు నేను గ్రహించిందేమంటే మనిషి జ్ఞానంతోగానీ భక్తితోగానీ పరమాత్మతో గొప్పసంయోగం పొందిన తర్వాత కూడా ఈ ప్రపంచంలో తనవంతు కర్తవ్యం నెరవేరుస్తూ ఉండాలన్నది 'గీత' చెప్తున్నది. సృష్టికర్త ప్రపంచం ఏ సమ్యగ్పంథంలో నడవాలని నిర్దేశించాడో ఆ పరిణామ పథం తప్పకుండా ఉండడానికే ఈ కర్తవ్య పాలన అవసరం. అయితే తను చేసిన కర్మ కర్తను బంధించకుండా ఉండడానికి ఆ కర్మ దాని ఫలితం పట్ల ఏవిధమైన ఆసక్తి లేకుండాను, సృష్టికర్త ఉద్దేశ్యాన్ని బలపరచేదిగానూ ఉండాలి. దీనినే 'గీత' నేర్పిన పాఠంగా గ్రహిస్తాను నేను. భక్తి జ్ఞానమార్గంలో పరిణతి చెందడం, పరమాత్మను అందుకున్న తర్వాత కూడా కర్మను కొనసాగించాలని గీత చెప్తున్నది. ఈశ్వరుడు, మానవుడు, ప్రపంచం వీటిలో ఒక మౌలిక ఏకత్వం ఉన్నది. ఈశ్వరుడు సంకల్పించినందువల్లనే

ప్రపంచానికి ఒక అస్తిత్వం ఏర్పడింది. ఆయన సంకల్పంవల్లనే ప్రపంచం నిలబడి ఉన్నది. భగవత్ సాన్నిధ్యం కోసమే మనిషి ప్రయత్నం. ఈ సాన్నిధ్యం సాధ్యపడినప్పుడు వ్యక్తి సంకల్పం మహా విశ్వ సంకల్పంలో ఒక్కటై పోతుంది. ఈ విధంగా లీనమౌతున్నప్పుడు 'నేనే పనీ చేయను, నేనీ ప్రపంచానికి సహకరించను' అని వ్యక్తి అనగలడా? పైగా అది పరమాత్మ సంకల్పంలో భాగమే అనగలడా? కాని అది హేతువుకి నిలబడదు. ఈ మాట నేనంటున్నది కాదు, గీతే చెప్తున్నది! ఒకవేళ మానవుడు తన దైవంతో ఐక్యాన్ని కోరుకున్నట్లయితే, అతను తప్పనిసరిగా ప్రపంచ ప్రయోజనాల్తో కూడా ఏకీభావాన్ని కోరుకోవాలి. అందుకోసం కృషి చెయ్యాలి. అతనట్లా చెయ్యకపోతే, ఆ ఐక్యం పరిపూర్ణమయినట్లు కాదు, ఎందుకంటే అక్కడ మనిషి, దైవం అన్న రెంటిమధ్యనే ఐక్యముంది తప్ప, ప్రపంచం ఒదిలిపెట్టబడుతోంది. ఈవిధంగా నేను నా ప్రశ్నకి సమాధానం కనుగొన్నాను. ప్రపంచాన్ని సేవించడం ద్వారానే ఆయన సంకల్పాన్ని నెరవేర్చినట్లవుతుందనీ, ముక్తికి పోయే యధార్థమైన త్రోవ ఇదేననీ ఇప్పుడు నేను నమ్ముతున్నాను.

అర్జునుడితో కర్మయోగం గురించి చెప్తూ ప్రభువు ఇచ్చిన గొప్ప నిర్దేశం ఇదీ: "లోక సంగ్రహం గురించి చూసినా కూడా నువ్వు కర్మల్ని అనుసరించక తప్పదు." లోక సంగ్రహం అంటే

కర్మణైవహి సంస్థితం ఆస్థితా జనకాదయ:
లోక సంగ్రహ మేవాపి సంపశ్యన్ కర్తు మర్హ: (3:20)

'మనుషుల్ని దగ్గరగా కలిపివుంచడం, వాళ్లని రక్షించడం, పరస్పర సహకారంద్వారా వాళ్లు బలోపేతులయ్యేటట్లు వాళ్లని దగ్గర చెయ్యడం, ఆవిధంగా వాళ్లు స్థితిగతుల్ని చక్కదిద్దడంలో వాళ్లని

శ్రేయోమార్గాన్న నడిపించడం', 'జాతి శ్రేయస్సు' లాంటి పదాలు మనుస్మృతి (7.144)లో కూడా ఇదే అర్థంలో వాడబడ్డాయి. శంకరభాష్యం 'లోకసంగ్రహమన్న' మాటకి మనుషులు తప్పుదారి పట్టకుండా చూసుకోవడమని' అర్థం చెప్పింది.

జ్ఞాని దేన్ని సక్రమమని భావిస్తాడో తక్కినవారు కూడా దాన్నే సక్రమంగా భావించి, ఆవిధంగానే నడుచుకుంటారు. మనుషుల్ని వివేకవంతుల్ని చేసి వాళ్ల జీవిత స్థితిని ఉద్ధరించాల్సింది జ్ఞానులే. కాని అటువంటి ఉద్ధరణ కేవలం నోటి మాటలతో, సలహాల్తో సాధ్యపడేది కాదు. సాధారణంగా ఎవరన్నా ఇచ్చిన సలహా ఎంతవరకు ఆచరణీయమో ఆ సలహా ఇచ్చినవారి ప్రవర్తనని - యదార్థంగా ఎలావుందో పరీక్షించి చూడకుంటే ప్రజలు పాటించడానికి ఇష్టపడరు. కనుకనే 'గీత' చెప్తున్నది: జ్ఞాని ఎప్పటికీ కర్మని సన్యసించడని. పైగా తన ప్రయోజనంకోసం కాకపోయినా, లోక ప్రయోజనంకోసమయినా, వివిధ రకాలయిన కర్తవ్యాలను నిర్వహించడానికి జ్ఞాని కర్మని స్వీకరిస్తాడని... ఎవరయినా, 'లోకంలోని సృష్టి అంతా నేనే, నాలోనే సృష్టి అంతా వుంది' అన్న భావన కలిగిన ఏ మనిషయినా, 'నాకు విముక్తి లభించింది, ఇక ఎవరెట్లా దు:ఖపడితే నాకేం?' అన్నట్లయినా, ఆ మనిషి తను పొందిన జ్ఞానాన్ని తన నోటితోనే అగౌరవ పరుచుకుంటన్నాడనుకోవాలి. ఆ మనిషి ఒకవేళ ఏకాంతంగా నేననుకునే తన ధ్యానంలోనే మగ్నుడయి ఆనందం పొందుతున్నట్లయితే, ఒకరకంగా ఆ మనిషి తన స్వార్థ ప్రయోజనాలకు తను పోరాడినట్టే... నిజమయిన సాక్షాత్కారం పొందినవాడి హృదయంలో ఉదాత్తమయిన క్రియాశీలమయిన సంవేదనలు, సమస్త భూతజాలం పట్లా అపారమయిన దయ తప్పక ఉదయిస్తాయి. అతని హృదయం

27441
గుంటూరు-6

తప్పక విశ్వశ్రేయస్సువైపుగా ఉద్యుక్తమవుతుంది. వేదాంత కవులు (III, 3.32) కూడా ఇదే అంటున్నారు.

అతను జీవించినంతకాలం, సంఘ శ్రేయస్సుకోసం, తన అధికారాన్ని బట్టి ఎవరయినా మనిషి బ్రహ్మజ్ఞానం పొందినా, తనకు నిర్దేశించబడిన కర్తవ్యాన్ని తను నెరవేరుస్తూ వుండవలసిందే! అయితే పరమాత్మ ఉవాచ, కర్మలన్నీ అనాసక్తంగా నిర్వహించబడాలన్నది, లోక సంగ్రహం విషయంలో కూడా సమంగా వర్తిస్తుంది.

ఫలితం పట్ల ఆసక్తి ఒదులుకోవడమంటే, అన్ని రకాల కామ్యభావనలనీ ఒదులుకోవడమని గానీ లేదా మనుష్య ప్రయత్న ఫలాన్ని ఎవరూ కూడా అనుభవించకూడదని గానీ, లేదా ఎవరికయినా ఆ ఫలితం దక్కినా, వాళ్లు దాన్ని స్వీకరించకూడదని గానీ కాదు. మానవుడు తన ఆశయం, ఆరాటం, కుతూహలం లేదా మమకారం, ఫలితాన్ని పొందాలనుకోవడంలోని ప్రలోభం ఇవన్నీ పోవాలన్నంతలో మనిషి తన భుజాలపైన పడిన కర్తవ్యాన్నీ, తన విధ్యుక్త ధర్మాన్ని నిర్వహించాలనుకోవడంలోని ఉత్సాహం కూడా పోవాలని కాదు. నిజమే, తమ సొంత ప్రయోజనాల కోసమే పనులు చేసుకొనేవాళ్ళూ, ఫలితాన్ని పొందాలన్న ఆరాటంలోనూ, ఆతృతలోనూ కూరుకుపోయిన వాళ్లూ, ఫలితంపట్ల ఆసక్తిని విడిచిపెట్టి పని చెయ్యడం సాధ్యమేనని నమ్మలేరు. కాని, నిజమయిన జ్ఞానం పొందినందువల్ల, నిజమయిన సన్యాసంవల్ల సమస్థితిని పొందిన మనస్సు కలిగిన మనుషులకి ఫలాపేక్ష లేకుండా కర్తవ్యపాలన సాధ్యమేనన్నదీ మనం మర్చిపోకూడదు.

మానవుని మతం

రవీంద్రనాథ టాగూర్

నా పద్ధెనిమిది ఏళ్ల వయసులో ఆధ్యాత్మిక అనుభవపు ఒక ఆకస్మిక వసంత మారుతం మొదటి సారిగా నా జీవితాన్ని తాకింది. ఆధ్యాత్మిక సత్యం యొక్క ఒక ప్రత్యక్ష సందేశాన్ని అది నాస్మృతిలో వదలిపెట్టి తరలి పోయింది. ఒక రోజు తొలి వేకువనే చెట్ల గుబురుల్లోంచి పడుతున్న సూర్యకిరణాన్ని చూస్తోనుంచుని ఉండగా హఠాత్తుగా ఒక్క క్షణం పాటు ఒక పురాతనమైన మంచు తెరల నుండి నాదృష్టి విడివడి ప్రపంచ వదనం పైన ప్రభాత కాంతి ఒక ప్రభావంతమైన అంతరంగిక అనందాన్ని ఒక్కసారిగా ప్రత్యక్షపరిచింది. అన్ని వస్తువులనూ, మనుషులనూ అవరించిన సామాన్యత్వపు అదృశ్య యవనిక తొలగిపోయి, వాని పరమ ప్రయోజనం నా మనస్సులో తీవ్రంగా జాగృత మయింది. సౌందర్యం యొక్క నిర్వచనం ఇదే అనిపించింది. ఈ అనుభవమంతటిలో స్మరణీయమైంది దీనిలోని మర్త్య మానవ సందేశమే. ఒక్కసారిగా నం చైతన్యం మానవ మహోవైయక్తిక చైతన్యంలోకి కట్టలు తెంచుకుని విస్తరించడమే. ఒక నాలుగు దినాలు తర్వాత ఆ దర్శనం నెమ్మదిగా తొలగిపోయింది. నా అంతర్దృష్టిపైన తెరపడింది. ఆ చీకట్లో ప్రపంచం తిరిగి సాధారణ యధార్థ జీవితమనే ముసుగును దానిపైన కప్పి వేసింది.

నేను పెద్దవాడినయ్యాక ఏదో ఒక బాధ్యతపైన గ్రామాల్లో తిరుగుతున్నప్పుడు నేనొకచోట నా నివాసాన్ని ఏర్పరుచుకున్నాను. అక్కడ కాల ప్రవాహం మందగతిలో నడుస్తూ బాధానందాలు వాటి సహజ సాధారణమైన వెలుగు నీడలలో ఆవరిస్తూ ఉండేవి. అట్లాంటి రోజుల్లో ప్రత్యేక ప్రాముఖ్యత కలిగిన ఆ రోజు సాధారణ జీవితపు అల్పమయిన చిన్నిచిన్ని సంరంభాలతోనే తేలి వచ్చింది. ఆ రోజు పొద్దున్నే నేను మామూలుగా చేసుకునే పనులు పూర్తి అయిపోగానే స్నానానికి వెళ్లబోతూ ఒక్కక్షణం పాటు కిటికీలోంచి ఆషాఢమాసపు మొదటి వర్షానందం కోసం ఎదురు చూస్తున్న నదీ తీరపు ఎండిన ఇసుక తిన్నెల పైన జరుగుతున్న సంతని చూస్తూ నుంచున్నాను. ఒక్కసారిగా హఠాత్తుగా నా ఆత్మలో ఏదో జాగరితమైనట్టుగా తోచింది నాకు. నా అనుభవ ప్రపంచం ఒక్క క్షణంలో తేజోవంతమయి అంతదాకా విడి విడిగా ఎడంగా ఉన్న చిన్ని చిన్న యదార్థాలన్ని ఒక్క మహాసత్యంలోకి ఐక్యం అయినట్టుగా అనిపించింది. చుట్టూతా ఆవరించిన పొగ మంచులో తన గమ్యం తనకు దొరకక దారికోసం వెదుకులాడుకునే మనిషి ఒక్కసారిగా తాను నిల్చున్నది తన ఇంటి ముందే నన్న సత్యం తెలిసినప్పుడు ఏ విధంగా అనుభూతి చెందుతాడో అటువంటి అనుభూతి అప్పుడునాది.

నా బాల్యంలోని ఆ రోజు నాకు ఇంకా గుర్తే. అప్పుడు నేను నా మొదటి వాచకం లోని పాఠాలను, వాటి వ్యాకరణంతో, విడివిడి పదాలతో కంఠతా వెయ్యడానికి కష్టపడుతున్నాను. ఆ పొద్దుటి పూట సమయం నాకు అప్పుడు ఏదో ఒకప్పుడు బాగా వెలిగి ఆ తర్వాత బాగా దుమ్ముపట్టిపోయి, వెలిసిపోయి, రంగుపోయి, అడ్డదిడ్డం గీతలు పడి అర్థ రాహిత్యంతో చెదలు కొట్టేసిన కాగితంలాగ ఉంది. అప్పుడు హఠాత్తుగా

నా పాఠంగా నేనే పదాల దగ్గిరికి వచ్చి పడ్డాను. వాటిని ఇట్లా అనువాదం చెయ్యొచ్చు. 'వానపడుతున్నది. ఆకులు ఊగుతున్నవి' అంతే ఉత్తర క్షణమే నేనొక మహా అర్థవంతమయిన ప్రపంచంలో తేలిపోయాను. అభివ్యక్తిలోకి సృజనాత్మకత అంచుల్ని తాకింది నా హృదయం అప్పుడు. ఇక అప్పుడు నేను తరగతి నాలుగు గోడల మధ్యన పాఠాలను వల్లె వేసే బిక్కమొగం విద్యార్థిని ఎంత మాత్రం కాను. వాన తాకిడికి వణికిపోతున్న ఆకుల సుకుమార లయాత్మక దృశ్యం నా కనుల ముందు సాధారణమైన సమాచారాన్ని కూడగట్టే ప్రపంచాన్ని కాక నా అస్తిత్వమంతటితో సామరస్యాన్ని సాధించిన ఒక ప్రపంచాన్ని నిలబెట్టింది. అర్థరహిత శకలాలన్నీ, వాటి ఏకాంకిత పరిమితుల్ని వదుల్చుకుని, ఒక మహైక్య దర్శనాన్ని నామనసులో సాధించాయి. అదే పద్ధతిలో ఆ గ్రామంలో ఆ ఉదయాన నా జీవితంలోని వివిధ యధార్థాలన్నీ ఒక ప్రకాశవంతమైన ఏక సత్య సూత్రం లోకి ఒదిగిపోయాయి. అంతదాకా దిమ్మరి అలలన్నీ ఒకే అపార పారాదార తరంగాలుగా గోచరించాయి. నాకు అర్థం అయ్యింది. నన్నూ, నా ప్రపంచాన్నీ అవగతం చేసుకున్న గొప్ప అస్తిత్వమేదో నా ఈ అనుభవాలన్నిటా తన అభివ్యక్తి కొరకు వెతుకు లాడుతున్నదనీ, విస్తృత తరమౌతున్న ఒక వ్యక్తిత్వంలోనికి అపూర్వమయిన ఆత్మిక కళావిన్యాసంతో ఏకీకృత మొనరిస్తున్నదని.

ఈ అస్తిత్వానికే నేను విధేయుడిని. ఏమంటే నాలోని ఈ సృజన ఆయనది. నాదీ కూడా. ఒక సృజనాత్మక సంయోగంలో ఆయనా నేనూ ఏకమౌతున్నామన్న నిగూఢ భావన నా జీవితాన్ని మహానందంతో నింపివేసింది ఎట్టకేలకు నేను నా మతాన్ని కనుగొన్నాననిపించింది. ఈ మతం మానవుడి మతం. ఇందులో అనిర్వచనీయం దివ్యత్వం నా ప్రేమ కోసం, నా సహకారం కోసం అర్రులు చాస్తో మానవత్వపు పరిభాషలో నాకు మరింత చేరువయింది. కనుక.

★

దివ్యత్వం లోకి పునరుజ్జీవనం

సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్

మన దైనందిన జీవితపు రద్దీలో, రణగొణ ధ్వనిలో పడి మనం మన ఆంతరంగిక అస్తిత్వపు రహస్యానికి అంధులమయి పోతున్నాం. మన సాధారణ జీవితానికన్నా భిన్నమయిన సంవేదనలు మనలో మేల్కొనగలవనీ హేతువుకు అతీతమయిన మార్గాలలో సత్యాన్ని మనం అవగతం చేసుకోగలమనీ నమ్మలేక పోతున్నాం. ఏ అదృశ్య తంతువులు మననీ విశ్వాన్నీ అనుసంధిస్తున్నాయో తెలుసుకోవడానికి చాలినంత చైతన్యం మనకింకా సాధ్యపడడం లేదు. మనం పునరుజ్జీవిస్తే తప్ప మన ఆత్మౌన్నత్యాన్ని మనం అందుకోలేము. జీవిత శిఖరాగ్రాలను ఎవరు చేరుకోగలిగేవారో వారు అక్షరాలా పునర్జన్మించినట్టే. పునర్జీవించినట్టే. ఈ పునర్జన్మించడం మహామనీషుల జీవితాలలో స్పష్టంగా అభివ్యక్తమవుతున్నప్పటికీ అది మనలో కూడా లేకపోలేదు. ఆ ఔన్నత్యాన్ని మనం సాధించలేకపోయినప్పటికీ దానిని ఎవరు సాధించగలిగేరో వారికి శ్రద్ధాంజలి ఘటించడానికి సిద్ధంగానే ఉన్నాము. వారి ఆలోచనలు, చేతలు, జీవన సంగీతాలు మనలో ఒక ఆరాధనోత్సుకతను రగిలిస్తున్నాయి. మనలో కూడా అటువంటి ఆత్మే లేకపోయినట్టయితే కళలో, సైన్సులో జీవితంలో మానవుడు సాధించిన గొప్ప విజయాల ఎదుట ముఖాముఖి నిల్చున్నప్పుడు మనలో అంత ఆనందం ఎందుకు ఉప్పొంగుతోంది? వారి ఉద్వేగాల తీవ్రతను వారి వీరత్వపు వైభవాన్ని వారి సంతోష దర్శనాలను మనవిగా ఎందుకు భావించుకుంటాం?

కావ్య సంగీతం మన ఆత్మలో అర్థం వెదుక్కుంటుంది. వారి మాటలు మన మాటలలో ప్రతిధ్వనిస్తాయి. మన జీవితమంతా వెన్నాడే ప్రకాశం మనలోని అజ్ఞాత ఆత్మని ఒక్కసారిగా గుర్తుకుతెస్తుంది. ఎవరేనా తన హృదయపులోతుల్లోంచి ఒక్క మాట మాట్లాడితే ఆ క్షణమే అది తనలాంటి వేలకొద్దీ మూగ గొంతులకు ముక్తినిస్తుంది. కవి మాటలను మనం మన స్వంత మాటలుగా చెప్పుకుంటాం. వేదాంతి భావాలను మన ఉన్నత భావాలుగా ప్రకటించుకుంటాం. మహనీయుడయిన సాధువు ఎవరయినా పొందిన పరిణితిని మనం కోరుకుంటున్నదే, మనం పొందబోతున్నదే అనుకుంటాం. ఏదయినా మనకు సన్నిహితమనిపిస్తేనే దానిని అర్థం చేసుకోగలుగుతాం. ఏ దృశ్యమో, కావ్యమో, జీవితమో, మనపై ఒక అద్భుత ప్రభావాన్ని కలుగజేస్తే మన హృదయాంతరళాల్లో దానికి ఒక అద్భుతమైన ప్రతిస్పందన ఉన్నదని మనం నమ్ముతాం. మనలో ప్లేటో వంటి ఆత్మ లేకుండా మనకి ప్లేటో అర్థం కానేకాడు. క్రీస్తు అర్థం కావాలంటే మనకు తప్పకుండా క్రీస్తు హృదయం ఉండి తీరాలి. గొప్ప వైశిష్ట్యానికి మనని ప్రకాశ భరితం చేసే, మనని సమూలంగా మార్చి వేసి, మనలోని నీచమైనదీ, తక్కువదీ, తాత్కాలికమైనదీ తుడిచిపెట్టుకు పోయేదీ అయిన దాన్నించి విముక్త పరిచే శక్తి ఉంది. అది కేవలం మన ఇంద్రియాలను ఉద్రేకపరచడమో లేక మన మనసును ఉల్లాసపరచడమో కాదు. మన ఆత్మలను తాకి మన అస్తిత్వాన్ని మార్చి వేస్తుంది. ఆ వైశిష్ట్యం ద్వారా మనం జీవిత పరమార్థం గురించిన ఒక మహోన్నత జాగృతిని పొందగలుగుతాము.

భగవత్ ప్రేమికుల పరిచయం కన్న ఆధ్యాత్మిక జీవితపు యాదార్థ్యానికి వేరే దృష్టాంతం లేదు. వాళ్ళు మన సందేహాలనుంచి మనన్ని విదిలించి వేస్తారు. వారు అనంత సందేశపు వార్తాహరులు. భవిష్య మానవుడి తొలి ఫలాలు. మనందరం తిరిగి జన్మించవలసి ఉంది. దివ్య అస్తిత్వం యొక్క సంపూర్ణత్వాన్ని పంచుకోవలసి ఉంది. మన వారసత్వాన్ని తెలుసుకోవలసి ఉంది.

ప్రజ్ఞాన్వితమూ, కరుణాన్వితము అయిన ధమ్మము

బి.ఆర్. అంబేద్కర్

బుద్ధుడు ధమ్మమని చెప్తున్నది మతం అనబడేదానితో మౌలికంగా విభేదిస్తుంది. ధమ్మమంటే ఒక వివరణ ఇవ్వడం ద్వారా అది మతంనుండి ఎట్లా విభేదిస్తుందో చూడడం మంచిది. మతం అనేది వ్యక్తిగతం, వ్యక్తి తనకోసం తాను నిర్ణయించుకొనేది. దాన్ని ప్రజాజీవితం మధ్యలో నిలిపేది కాదు. కాని, ధర్మం వీటికి వ్యతిరేకం. అది పూర్తిగా సాంఘికం, మౌలికంగానో తప్పనిసరిగానో కూడా. ధమ్మమంటే సమ్యక్ స్వభావం - అంటే జీవిత రంగాలన్నిటా మనిషికీ మనిషికీ మధ్య చక్కని సంబంధం. దీని ద్వారా అర్థమయ్యేదేమంటే - ఎవరయినా ఒక్క మనిషి ఒక్కడూమటుకే ఉండేట్లయితే అతనికి ధమ్మంతో పనిలేదు. అదే ఇద్దరు మనుషులు ఒకరితో ఒకరు కలిసిమెలిసి జీవించవలసినట్లయితే వాళ్లకి ఇష్టమయినా, కాకపోయినా ధమ్మం లేకుండా కుదరదు. దీన్నే మరోలా చెప్పాలంటే, ధమ్మం అనేది లేకుండా సంఘం మనజాలదు. సంఘం తన ముందున్న మూడు ప్రత్యామ్నాయాల్లో ఏ ఒక్కదాన్నో ఎంచుకోవాలి. ధమ్మమనేదాన్ని ఒక పాలనోపకరణంగా పాటించకపోవడం - ప్రభుత్వం లేకుండా ధమ్మం లేదు కనుక పాలనా ధమ్మం లేని సంఘం అరాచకం

పాలుకాక తప్పదు. రెండవది, సంఘం పోలీసు బాధ్యతని ఎంచుకోవడం, అంటే నియంతృత్వాన్ని పాలనోపకరణంగా స్వీకరించడం, మూడవది సంఘం ధమ్మంతోపాటు ఒక మేజిస్ట్రేటుని కూడా స్వీకరించడం, ప్రజలు ఎక్కడెక్కడ ధమ్మాన్ని పాటించడం మానేస్తారో అటువంటి సందర్భాల్ని కనిపెట్టుకోవడంకోసం. అరాచకత్వంలోనూ, నియంతృత్వంలోనూ స్వేచ్ఛ నశిస్తుంది. మూడవ మార్గంలోనే స్వేచ్ఛ మనగలుగుతుంది. కాబట్టి స్వేచ్ఛని కోరుకొనేవాళ్లు ధమ్మాన్ని కలిగివుండాలి. కాబట్టి ధమ్మమంటే ఏమిటి? అది ఎందుకవసరం? బుద్ధుడు చెప్పిందాన్నిబట్టి 'ధమ్మం' ప్రజ్ఞాన్వితం, కరుణాన్వితం. ప్రజ్ఞ అంటే అవగాహన. ఆయన ఎటువంటి అపోహలకీ, అపనమ్మకాలకీ తావివ్వకూడదనుకున్నాడు కాబట్టే ప్రజ్ఞని ధమ్మము యొక్క రెండు మూల స్తంభాల్లోనూ ఒకటిగా నిలబెట్టాను. కరుణ అంటే ప్రేమ. ఏమంటే ప్రేమ లేకుండా సంఘం మనజాలదు, ఎదగజాలదు. కాబట్టే ధమ్మానికి దాన్ని రెండో మూలస్తంభంగా నిలబెట్టాడు బుద్ధుడు. ధమ్మమంటే ఇచ్చిన ఈ నిర్వచనం మతం లోబడే రాకున్నా ఎంత భిన్నమయినది! ఎంత ప్రాచీన సత్యంగా విన్పిస్తున్నది, అయినప్పటికీ ఎంతో యధార్థంగా ఉన్నది. ఎంతో సత్యంగా ఉన్నది. బుద్ధుని ధమ్మం ప్రజ్ఞ, కరుణల ఒక విశేష సమ్మిళితం. వస్తువుల ఆరంభాన్ని గురించిన తలపోతతో కూడుకున్నది మతం కాగా ధమ్మానికి అటువంటి సమస్య లేదు. మతం ప్రయోజనం ప్రపంచావిర్భావాన్ని గురించి విశదీకరించడం కాగా, ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించే ప్రయోజనం ధమ్మం.

మతంలో నీతికి స్థానంలేదు. మత సారాంశం దైవం, ఆత్మ, ప్రార్థన, ఆరాధన, క్రతువులు, కర్మకాండ మొదలైనవాటితో కూరుకొన్నది. మనిషి మరొక మనిషితో కలిసి ఉండవలసినప్పుడే నీతి అవసరమౌతుంది.

మతానికి నీతి మంచి చెడ్డల్ని చూసే ఒక పార్శ్వం మాటుకే. మతం ఒక త్రికోణం. నువ్వు నీ పొరుగువానితో మంచిగా ఉండు. ఎందుకంటే మీరు దేవుని బిడ్డలు కనుక అని వాదిస్తుంది మతం. ప్రతి మతం నీతిని బోధిస్తుంది. కాని నీతి మత సారాంశం కాదు. అది మతానికి అనుసంధించబడిన ఒక శకటం మటుకే. సందర్భాన్నిబట్టి ఆ శకటాన్ని తగిలించవచ్చు తొలగించవచ్చు. మత కార్యకలాపంలో నీతి నిర్వహించే పాత్ర చాలా యాదృచ్ఛికంగా, సందర్భానుసారం. కాబట్టి మతాల్లో నీతి ప్రభావం స్వల్పం.

మరి ధర్మంలో నీతి స్థానం ఏమిటి? సులభంగా చెప్పాలంటే నీతే ధమ్మము, ధమ్మమే నీతి. మరో మాట చెప్పాలంటే నీతి ధమ్మంలో భగవంతుని స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తుంది. వాస్తవానికి ధమ్మంలో భగవంతుడంటూ లేకపోయినప్పటికీ ధమ్మంలో ప్రార్థనలకీ, తీర్థయాత్రలకీ, క్రతువులకీ, కర్మకాండలకీ స్థానంలేదు. ధమ్మంయొక్క సారాంశమంతా నీతే. నీతి లేకుండా ధమ్మం లేదు. మనిషి మనిషికి తోటి మనిషిని ప్రేమించాల్సిన ఆవశ్యకతలోంచే ధమ్మంలో నీతి ప్రవహిస్తుంది. దానికి ఏ భగవంతుడి ఏ అనుజ్ఞ అవసరంలేదు. భగవంతుని తృప్తి పరచడానికి కాదు మనిషి నీతిని పాటించవలసింది. మనిషి తన సొంత మంచికోసమే తోటి మనిషిని ప్రేమించవలసింది.

27441

27441

CROWN BOOKS
EMESCO

ఎమెస్కో క్రౌన్ బుక్స్
ఆంధ్రప్రదేశ్ బుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్
ఏలూరు రోడ్డు-విజయవాడ - 2
ఫోన్ : 67498